

Weidevogelbeheerevaluatie Gelderland 2017

Collectief Veluwe

Beeld: Shutterstock

Datum: 15-11-2017

In opdracht van

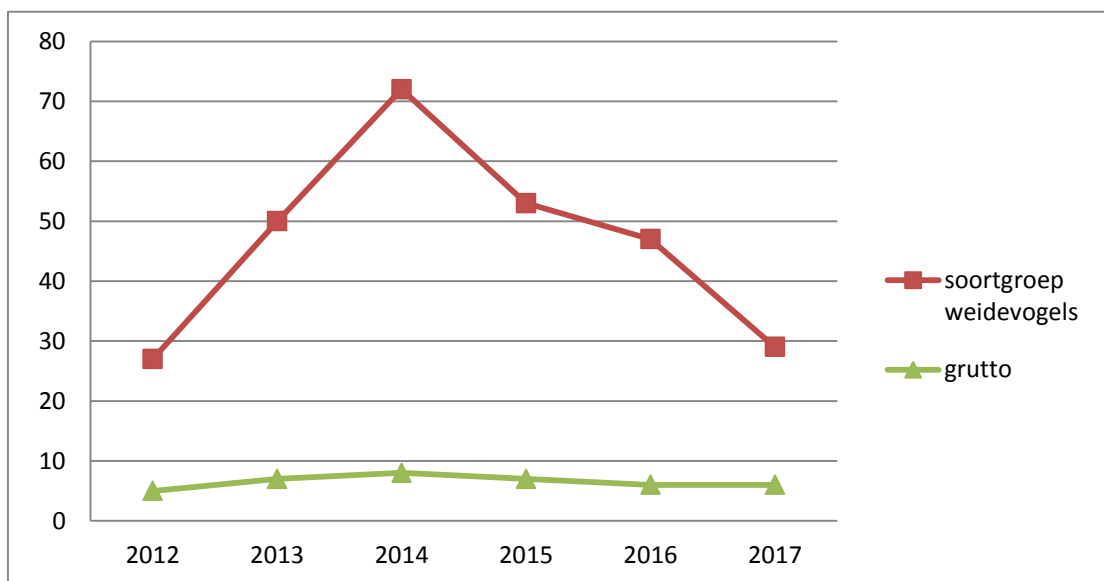
De agrarische collectieven Gelderland

1 Polder Oosterwolde

Delen van de polder Oosterwolde zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 1 en 2 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

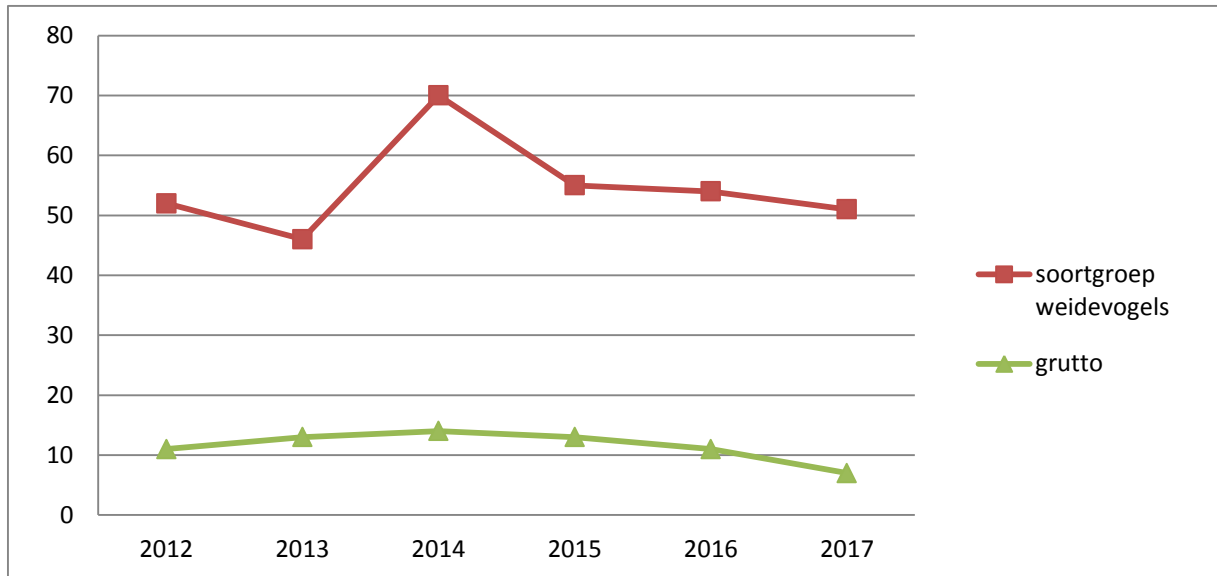
Kleine woldweg	totaal	134 ha grutto
2012	27	5
2013	50	7
2014	72	8
2015	53	7
2016	47	6
2017	29	6

dichtheid 22 per 100 ha
grutto 4 per 100 ha

Eektermerk	totaal	162 ha grutto
2012	52	11
2013	46	13
2014	70	14
2015	55	13
2016	54	11
2017	51	7

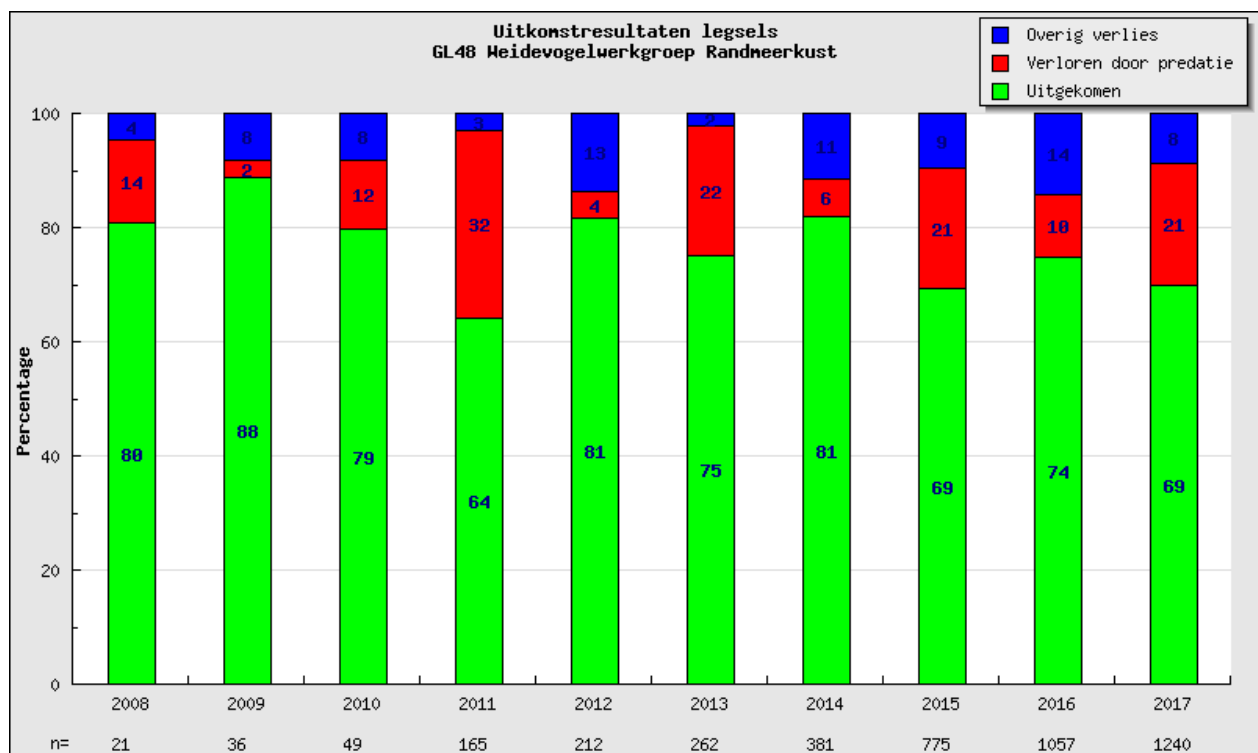
dichtheid 31 per 100 ha
grutto 4 per 100 ha

De trend van de weidevogels vertoont sinds 2014 een licht dalende lijn. De dichtheden in de polder Oosterwolde liggen ook redelijk laag.

Nestsucces

Bij uitvoering van de weidevogelbescherming door vrijwilligers hebben zij de mogelijkheid om het uitkomstresultaat en de eventuele verliesoorzaak per gevonden nest te registreren.

In de gebieden van de NMC Randmeerkust wordt al vanaf 2008 goed bijgehouden wat het uitkomstpercentage en de verliesoorzaak per nest is. De grafiek hierboven geeft aan dat het percentage dat verloren is gegaan door predatie wisselend is per jaar, variërend van 2 tot 32 %.

laatste jaren ligt het gemiddelde predatieverlies op 20%, dit is net iets boven het Gelderse gemiddelde.

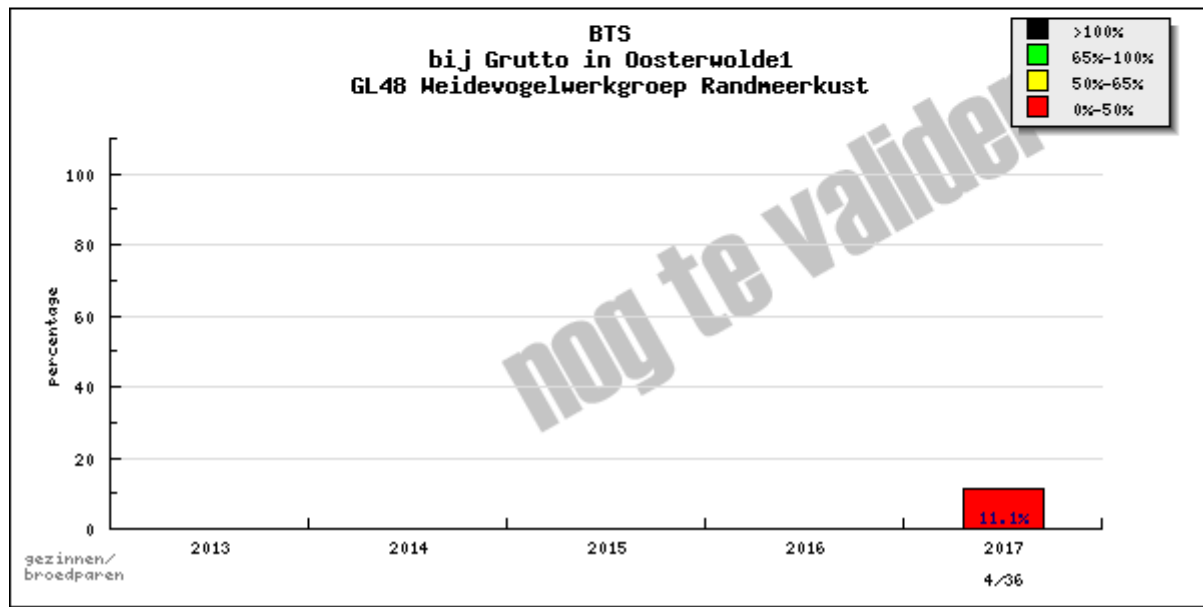
Kuikenoverleving

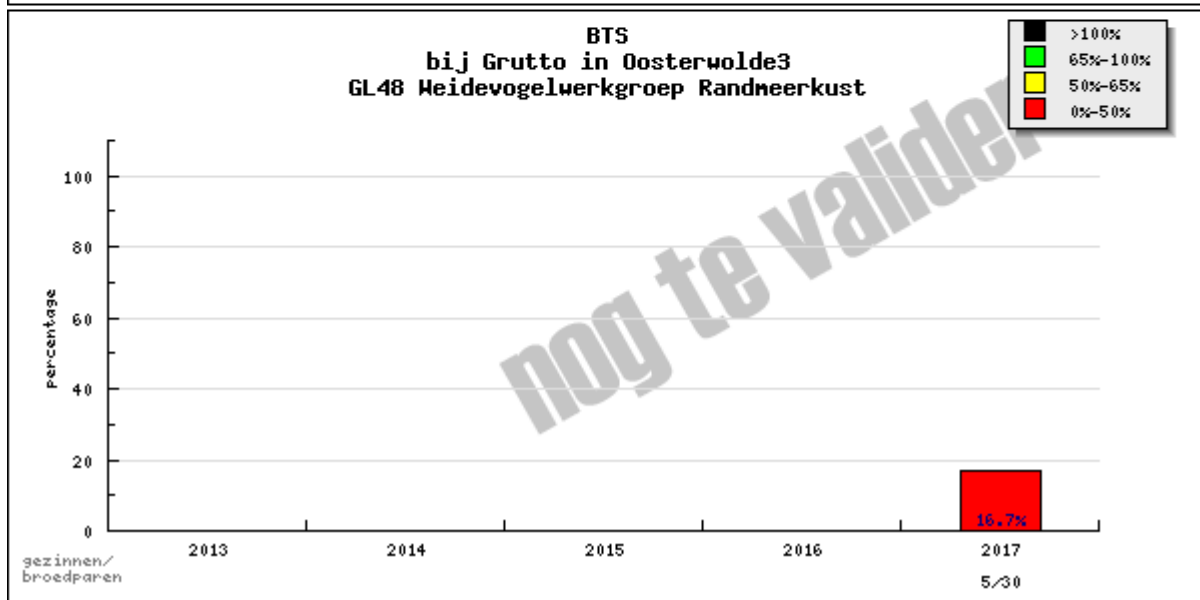
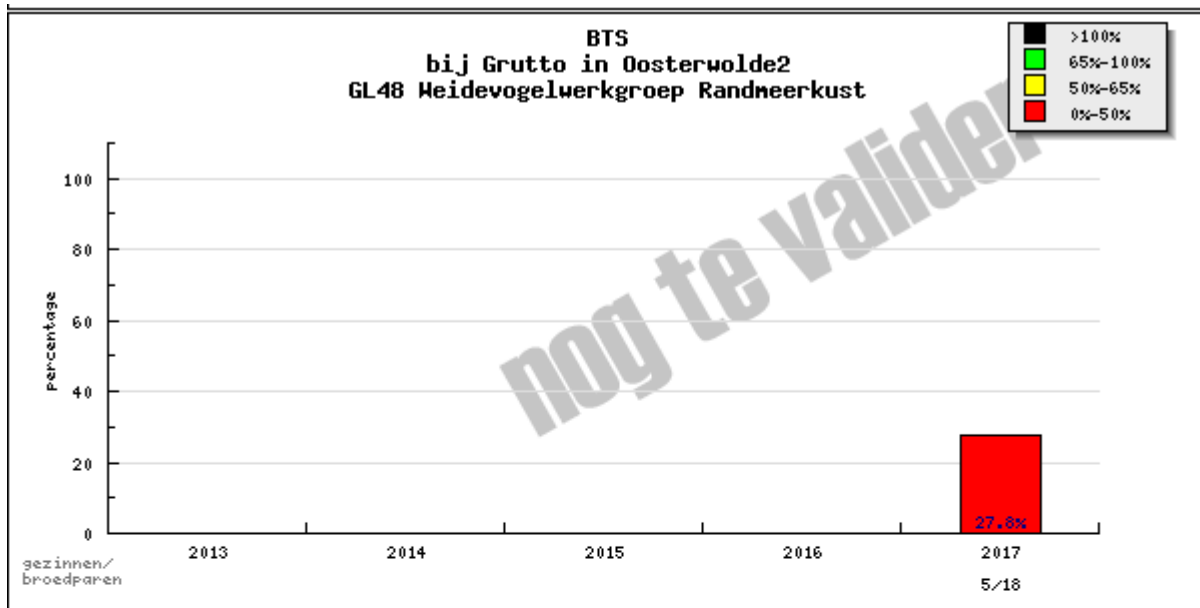
In de meeste Gelderse weidevogelgebieden worden BTS-tellingen uitgevoerd om het zogenaamde Bruto Territoriaal Succes (BTS) van de grutto te kunnen berekenen. Dit wordt gedaan door het berekenen van het aantal alarmerende gruttopaartjes als percentage van het aantal gruttoparen in de broedfase. Een laag BTS geeft daarbij aan dat er weinig gruttokuikens vliegvlug zijn geworden. Om de sterfte in een gruttopopulatie te compenseren door aanwas, moet het BTS tenminste 65% bedragen.

Het BTS is een graadmeter van de kuikenoverleving, maar biedt geen informatie omtrent de oorzaak van een eventuele lage kuikenoverleving. Die oorzaak zou kunnen liggen in ziekte, voedseltekort, verdrinking, landbouwwerkzaamheden etc. Echter omdat onderzoek heeft aangetoond dat predatie de belangrijkste verliesoorzaak van kuikens is, mag worden aangenomen dat een laag BTS voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door predatie. Maar ook de lokale veldsituatie, zoals het aanwezige beheermozaïek speelt hierbij een grote rol.

In de polder Oosterwolde worden sinds 2017 BTS-tellingen uitgevoerd. De broedsucces cijfers van dit jaar zijn erg laag, namelijk 11, 28 en 17 %. Dit is zwaar onvoldoende. De betekent dat er weinig grutto's vliegvlug zijn geworden in deze polder.

De aantallen getelde broedparen van de grutto liggen redelijk hoog, maar blijkbaar gaat er erg veel verloren in de kuikenfase. De vrijwilligers hebben aangegeven dat veel kuikens verloren zijn gegaan door maaiwerkzaamheden.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Polder Oosterwolde: 182 ha kruidenrijk grasland voor 84 grutto's is in principe voldoende. Onder voorwaarde dat de ha's binnen bereik van de kuikens en van voldoende kwaliteit zijn.

Verdeling weidevogelpakketten in de polder Oosterwolde

Polder Oosterwolde 1361 ha			
Extensieve beweiding	6,26	ha	0,90%
Plas dras	5,59	ha	0,80%
kruidenrijke rand	4,09	ha	0,59%
kruidenrijk grasland	181,6	ha	26,00%
grasland met rustperiode	115,82	ha	16,58%
legselbeheer	376,19	ha	53,86%
hoogwaterpeil	3,39	ha	0,49%

kievitrond	5,5	ha	0,79%
Totaal	698,44	ha	

In principe is de verdeling van de pakketten goed, in verhouding redelijk veel ha's legselbeheer. Dit is een pakket dat weinig bescherming en voedsel voor opgroeiende kuikens biedt. De ha's plas-dras zijn mooi verdeeld maar nog maar beperkt van oppervlakte. Meer extensieve beweiding zou een pre zijn voor het gebied.

Momenteel wordt met mate gebruik gemaakt van de inzet van last-minute beheer, het is belangrijk dat hier in de toekomst meer op ingezet wordt. Hierdoor kunnen vogels en hun kuiken tijdens het seizoen namelijk beter beschermd worden.

Actiepunten en aanbevelingen

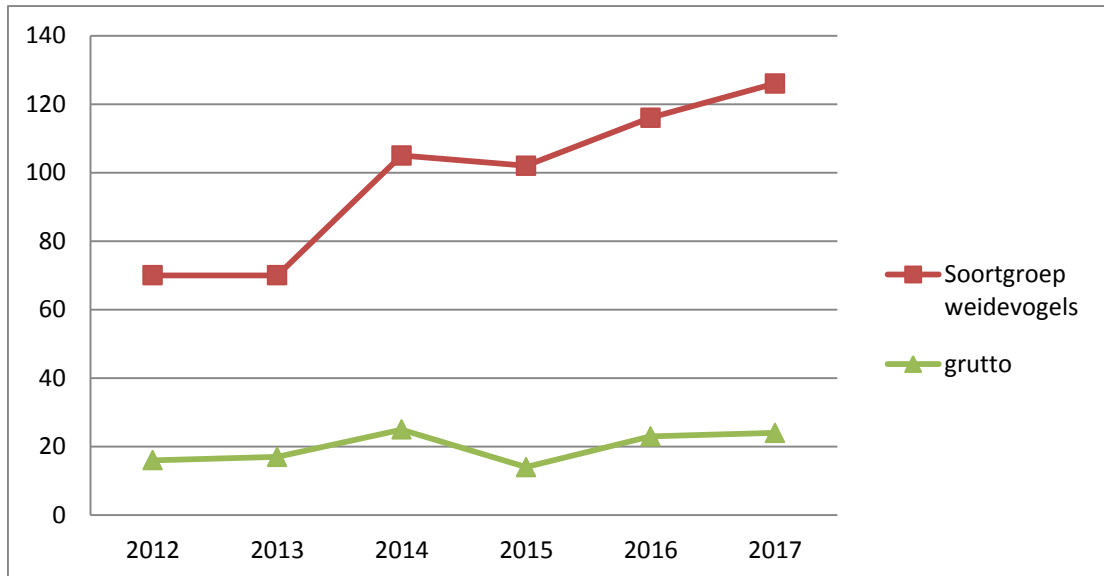
- Verminderen aandeel legselbeheer
- Vergroten van de oppervlakte plas-dras
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Meer gebruik maken van last-minute beheer
- Vergroten kwaliteit kruidenrijk weiland
- Meer gebruik maken van de inzet van randenbeheer/kuikenstroken om de opgroeimogelijkheden voor kuikens te vergroten
- Nestbezoek beperken
- Preventieve maatregelen tegen predatie inzetten

2 Broeklanden

Een deel van de Broeklanden, Koemkolkweg e.o., is opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 3 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

Koemkolkweg	totaal	140 ha grutto
2012	70	16
2013	70	17
2014	105	25
2015	102	14
2016	116	23
2017	126	24

dichtheid 90 per 100 ha
Grutto 17 per 100 ha

De trend van de weidevogels vertoont een stijgende lijn in dit gebied, dat is positief. Er is ook sprake van hoge dichtheden.

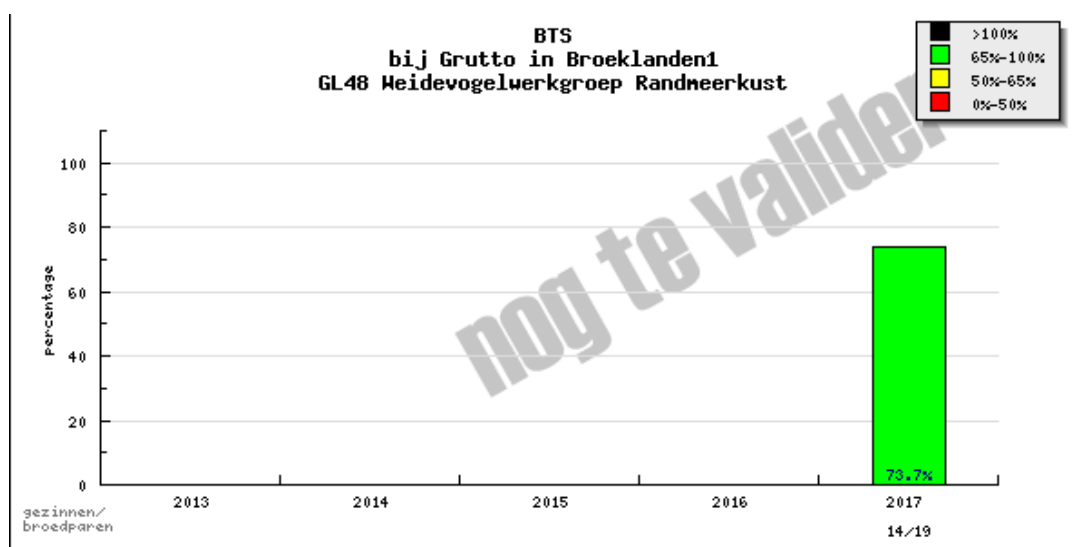
Nestsucces

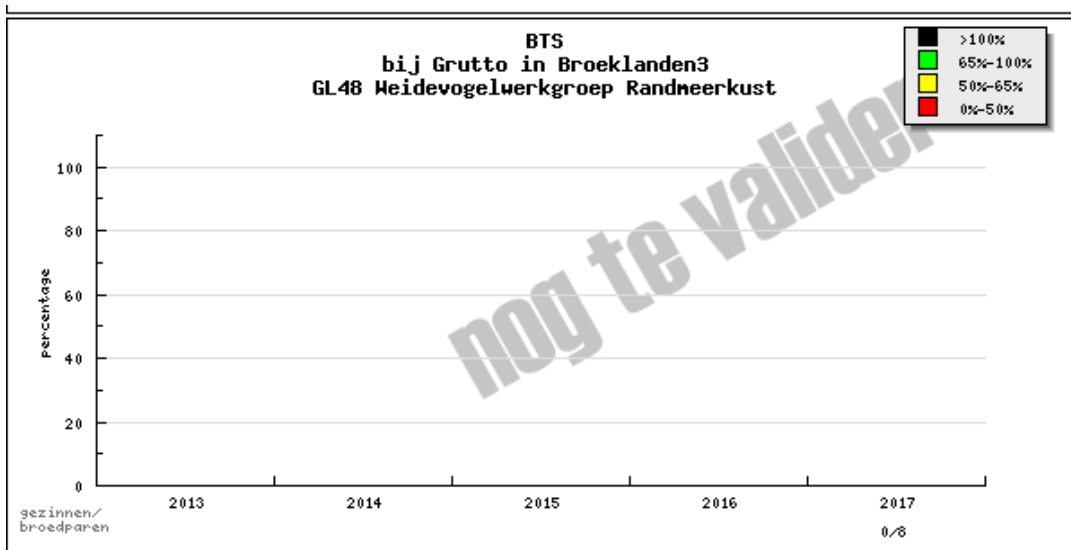
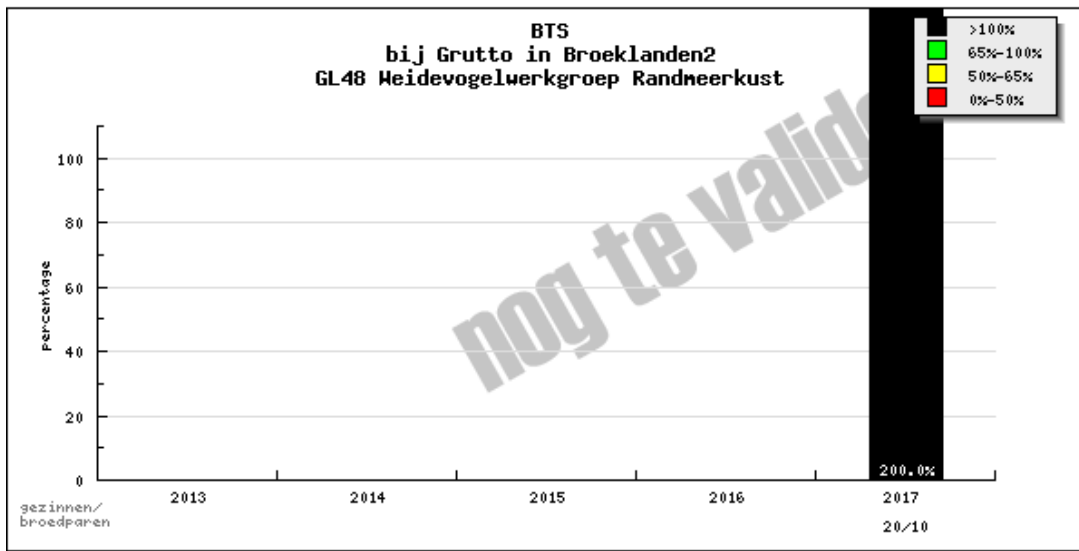
Zie Oosterwolde

Kuikenoverleving

In 2017 is in de Broeklanden voor het eerst een BTS-telling uitgevoerd door de vrijwilligers. Het gebied was ingedeeld in 3 telgebieden, maar de resultaten geven aan dat er zeer waarschijnlijk toch sprake is van in- en uitloop van grutto's, met name tussen gebied 2 en 3. Hierdoor is het gemeten broedsucces in de Broeklanden 3: 0% en in de Broeklanden 2: 200%. Deze resultaten zijn dus niet geheel betrouwbaar, maar de 3 gebieden samen beschouwd geven wel een goed broedsucces van de grutto weer.

De vrijwilligers hebben aangegeven dat het verlies van jongen is veroorzaakt door een combinatie van werkzaamheden en predatie.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Broeklanden: 77 ha kruidenrijk grasland voor 37 grutto's is in principe voldoende mits het kruidenrijk weiland binnen bereik van de kuikens is en van voldoende kwaliteit.

Verdeling weidevogelpakketten in de Broeklanden

Broeklanden 341 ha			
Extensieve beweiding	2,18	ha	0,85%
kruidenrijk grasland	77,21	ha	29,98%
grasland met rustperiode	17,42	ha	6,76%
Legselbeheer	157,76	ha	61,26%
plas-dras	2,32	ha	0,90%
Kievitrond	0,63	ha	0,24%
Totaal	257,52	ha	

De verdeling van de pakketten is redelijk ongelijk, er is in verhouding erg veel legselbeheer. Dit is een pakket dat weinig bescherming en voedsel voor opgroeiende kuikens biedt. In de Broeklanden is een kleine plas-dras, vergroting van de aantal ha's die vernat zijn zou een verbetering voor het gebied betekenen. Meer extensieve beweiding zou ook voordelen bieden voor het gebied.

Momenteel wordt met mate gebruik gemaakt van de inzet van last-minute beheer, het is belangrijk dat hier in de toekomst meer op ingezet wordt. Hierdoor kunnen vogels en hun kuiken tijdens het seizoen namelijk beter beschermd worden.

Actiepunten en aanbevelingen

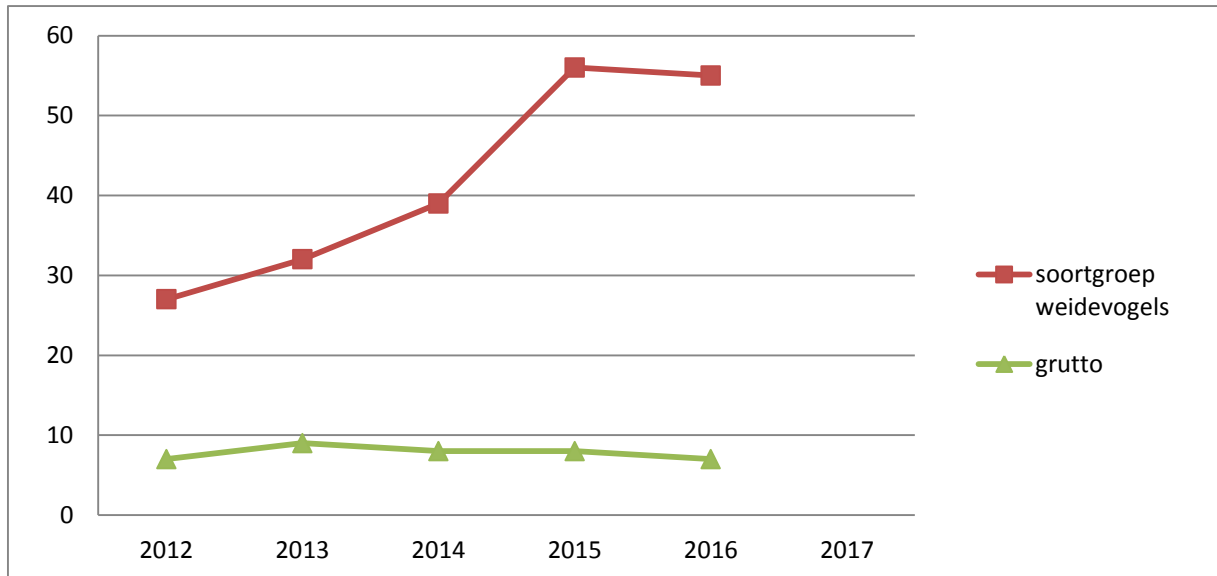
- Verminderen aandeel legselbeheer
- Vergroten van de oppervlakte plas-dras
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Meer gebruik maken van last-minute beheer
- Nestbezoek beperken
- Preventieve maatregelen tegen predatie inzetten

3 Doornspijk

Twee delen van het begrensde weidevogelgebied bij Doornspijk zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 4 en 5 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

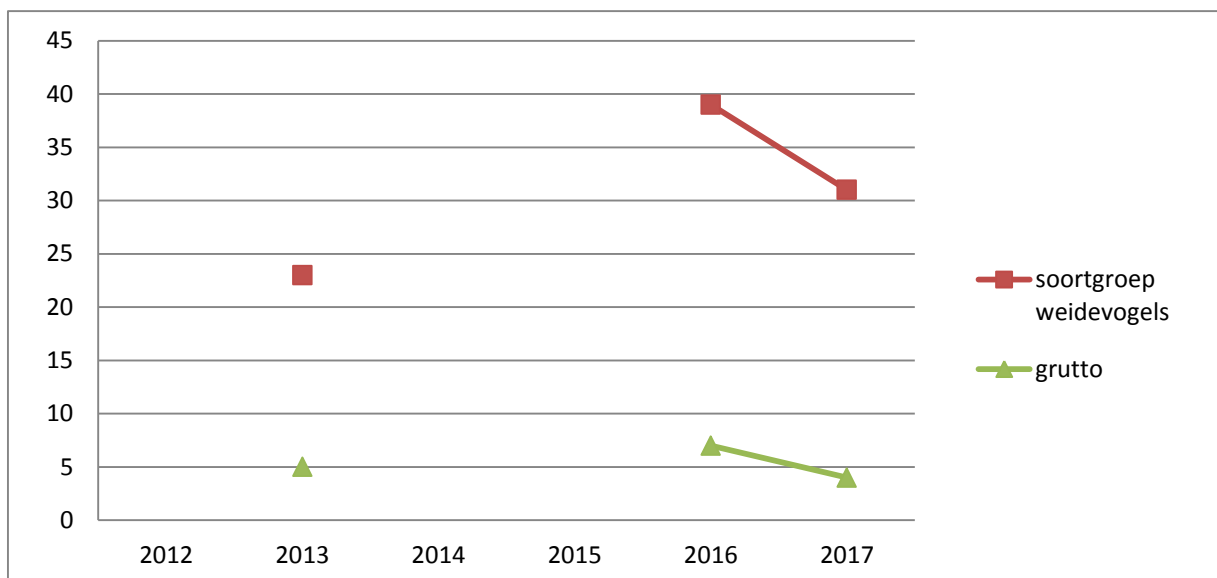
		211 ha	
t Goor	Totaal	grutto	
2012	27	7	
2013	32	9	
2014	39	8	
2015	56	8	
2016	55	7	
2017			

Dichtheid 26 per 100 ha
Grutto 3 per 100 ha

Doornspijk Middelbeek	totaal	114 ha grutto
2012		
2013	23	5
2014		
2015		
2016	39	7
2017	31	4

Dichtheid 34 per 100 ha
Grutto 4 per 100 ha

De trend van de weidevogels in 't Goor vertoont een stijgende lijn. Voor het gebied Middelbeek zijn te weinig gegevens bekend om uitspraken te kunnen doen.

De dichtheden liggen in beide gebieden niet heel erg hoog.

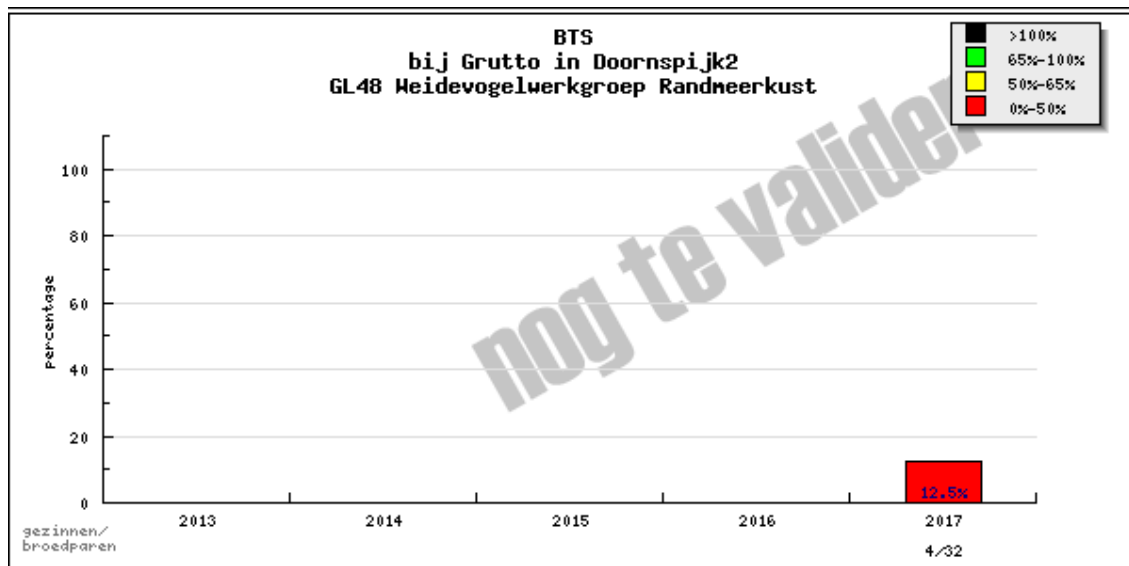
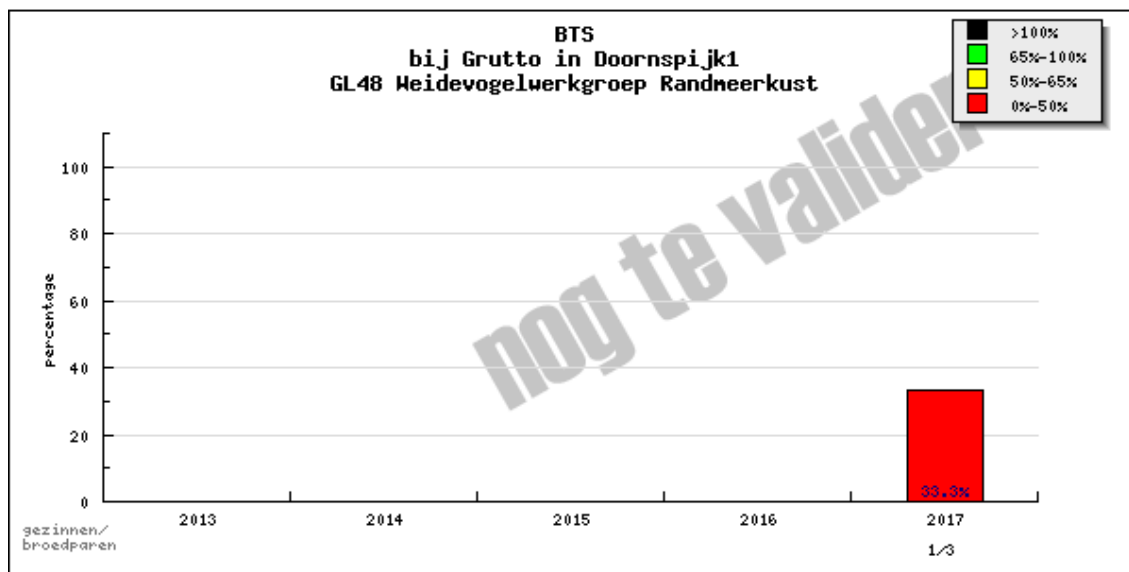
Nestsucces

Zie Oosterwolde

Kuikenoverleving

In het weidevogelgebied bij Doornspijk worden sinds 2017 BTS-tellingen uitgevoerd. De broedsucces cijfers van dit jaar zijn erg laag, namelijk 34 en 13 %. Dit is zwaar onvoldoende. De betekent dat er weinig grutto's vliegvlug zijn geworden in deze polder.

De aantallen getelde broedparen van de grutto liggen redelijk hoog, maar blijkbaar gaat er erg veel verloren in de kuikenfase.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Doornspijk: 55 ha kruidenrijk grasland voor 35 grutto's is in principe voldoende, mits binnen bereikbare afstand voor de kuiken en van voldoende kwaliteit.

Verdeling weidevogelpakketten in het weidevogelgebied Doornspijk

Doornspijk 427 ha			
Extensieve beweiding	22,8	ha	6,68%
Plas dras	0,99	ha	0,29%
kruidenrijk grasland	55,37	ha	16,22%
grasland met rustperiode	20,55	ha	6,02%
Legselbeheer	237,35	ha	69,52%
kruidenrijke rand	3,05	ha	0,89%
Kievitrand	1,31	ha	0,38%
Totaal	341,42	ha	

De verdeling van de pakketten is redelijk ongelijk, er is in verhouding erg veel legselbeheer. Dit is een pakket dat weinig bescherming en voedsel voor opgroeiende kuikens biedt. In het weidevogelgebied Doornspijk is een kleine plas-dras, vergroting van de aantal ha's die vernat zijn zou een verbetering voor het gebied betekenen. Momenteel wordt met mate gebruik gemaakt van de inzet van last-minute beheer, het is belangrijk dat hier in de toekomst meer op ingezet wordt. Hierdoor kunnen vogels en hun kuiken tijdens het seizoen namelijk beter beschermd worden.

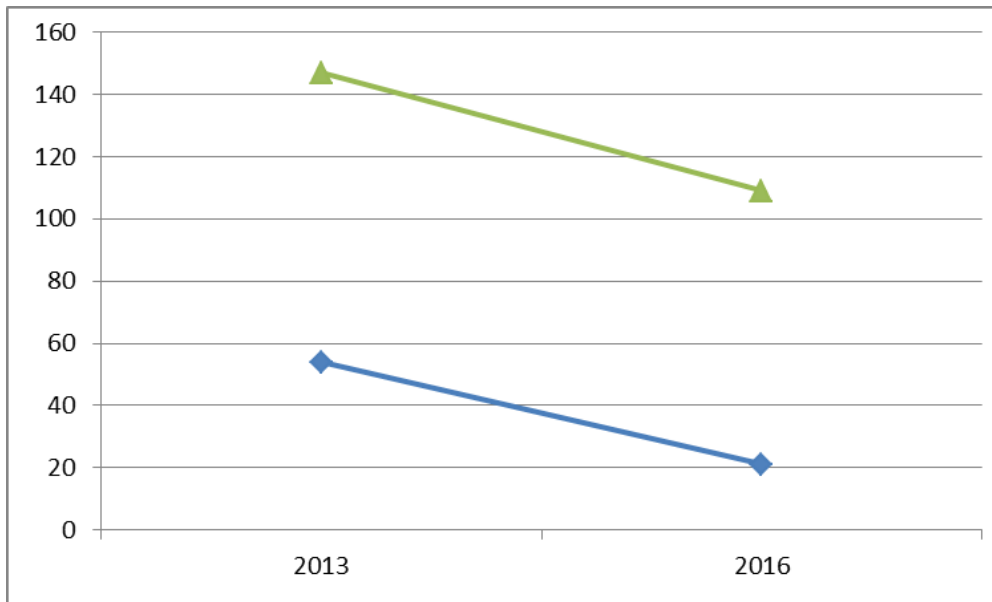
Actiepunten en aanbevelingen

- Verminderen aandeel legselbeheer
- Vergroten van de oppervlakte plas-dras
- Meer gebruik maken van last-minute beheer
- Vergroten kwaliteit kruidenrijk weiland
- Meer gebruik maken van de inzet van randenbeheer/kuikenstroken om de opgroeimogelijkheden voor kuikens te vergroten
- Nestbezoek beperken
- Preventieve maatregelen tegen predatie inzetten

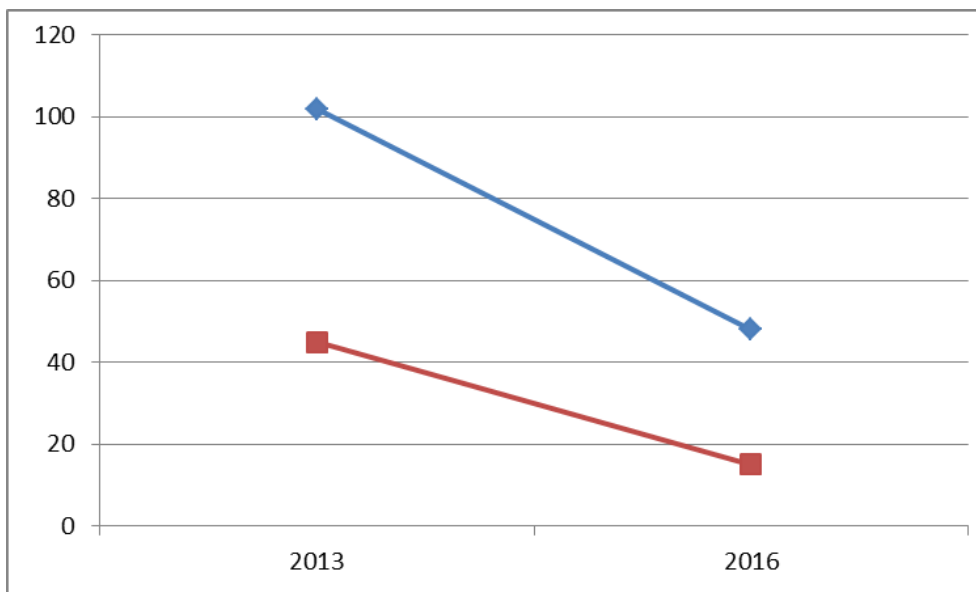
4 Putterpolder

Drie delen van de Putterpolder zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels van 2 jaren weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 6, 7 en 8 zijn de kaartjes met de telgegevens van SOVON van 2016 opgenomen.

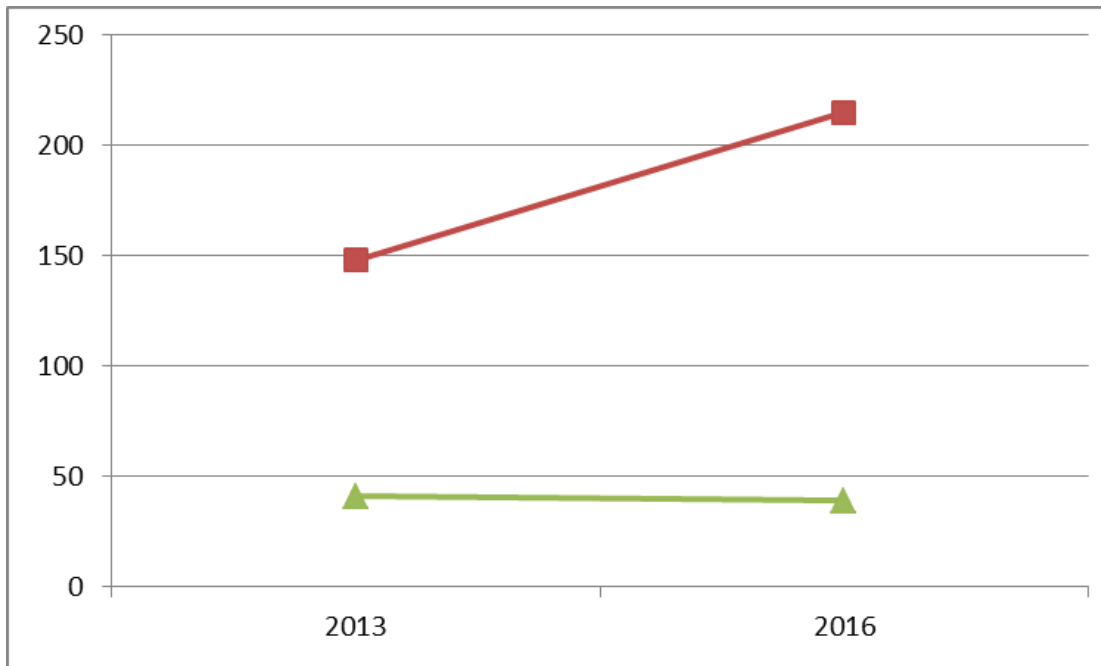
Putterpolder west		207 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	147	54	71	26
2016	109	21	53	10

Putterpolder zuidoost		157 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	102	45	65	29
2016	48	15	31	10

Putterpolder SBB		157 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	148	41	94	26
2016	215	39	137	25

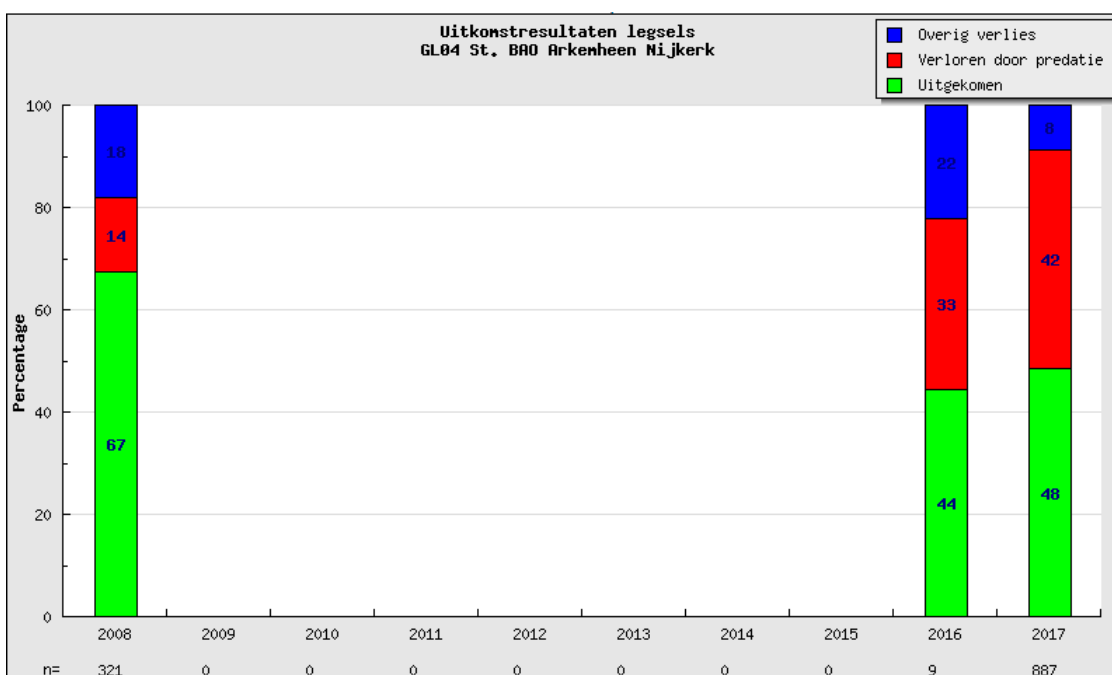

De aantallen in de Putterpolder zuidwest en zuidoost nemen af, terwijl de aantallen in het reservaat van Staatsbosbeheer stijgen ofwel stabiel blijven (grutto). Natuurlijk zijn dit maar cijfers van 2 jaar, maar ze geven wel een duidelijke indicatie.

Nestsucces

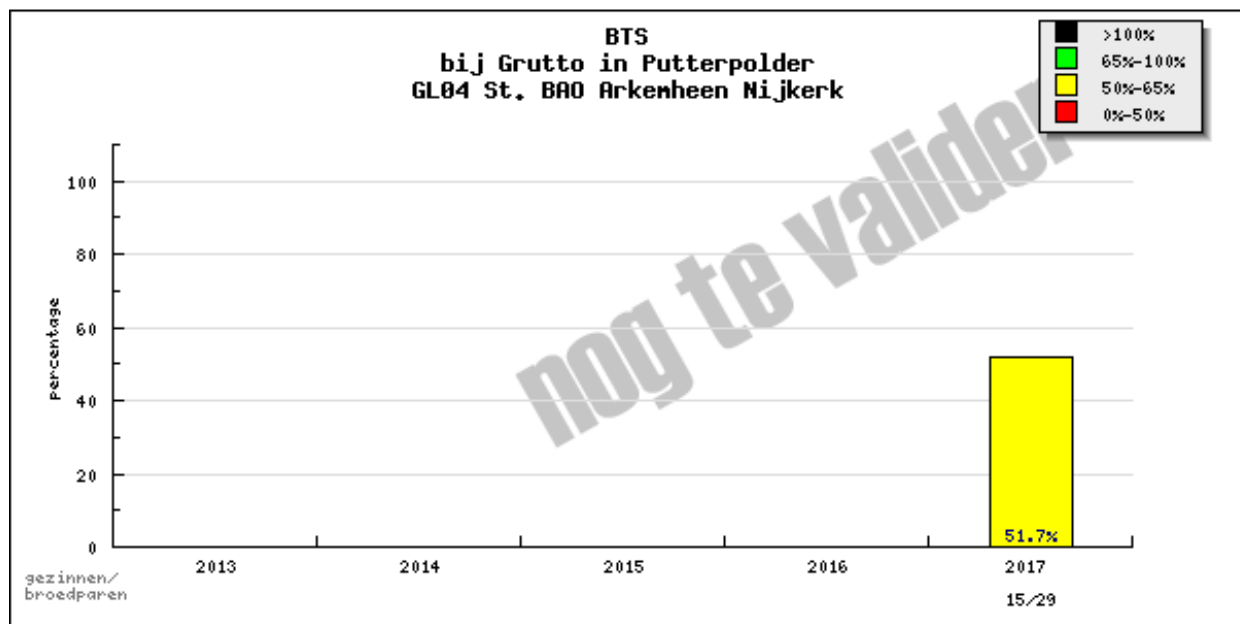
Bij uitvoering van de weidevogelbescherming door vrijwilligers hebben zij de mogelijkheid om het uitkomstresultaat en de eventuele verliesoorzaak per gevonden nest te registreren.

De nestgegevens van de vrijwilligers van de BAO zijn jarenlang niet per nest ingevoerd in de database boerenlandvogels, sinds 2016 is hier weer een begin mee gemaakt. Dus het is moeilijk om uitspraken over meerdere jaren te doen, maar is in ieder geval valt te concluderen dat de verliezen door predatie erg hoog zijn in het werkgebied van de BAO en dat daardoor het uitkomstresultaat van de gevonden en beschermde nesten ook erg laag ligt.

Kuikenoverleving

In de Putterpolder is in 2017 voor het eerst een BTS-telling uitgevoerd. Het broedsucces van de grutto kwam hierbij uit op 52%, dit is redelijk maar niet voldoende om de populatie te laten groeien. Opvallen is het lage aantal broedparen van de grutto dat is aangetroffen in de Putterpolder. Doordat de vrijwilligers niet mogen tellen in het reservaatgebied van SBB zijn de resultaten van de BTS-telling niet 100% betrouwbaar, want het vermoeden bestaat dat de grutto's de grens met het reservaatgebied niet als een barrière zien en het is dus zeer waarschijnlijk dat er uitwisseling plaatsvindt.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Putterpolder: 88 ha kruidenrijk grasland voor 29 grutto's is in principe voldoende, mits het bereikbaar is voor de kuikens en van voldoende kwaliteit is. Sinds 2017 heeft de BAO ook een particulier weidevogelreservaat in beheer in de Putterpolder. Hier wordt nu ook plas-dras gerealiseerd, dus het wordt erg interessant om hier de ontwikkelingen in de komende jaren te gaan volgen.

Verdeling weidevogelpakketten in de Putterpolder

Putterpolder 469 ha	ha	%
rustperiode op grasland	159,00	40%
legselbeheer	145,20	36%
kruidenrijk grasland 15-6	88,28	22%
kruidenrijk graslandrand	0,49	0%
extensieve beweiding	4,73	1%
kievitrاند	0,75	0%
Totaal	398,45	

In principe is de verdeling van de pakketten goed. In sommige kruidenrijke percelen lijkt ridderzuring de overhand te vinden en daar lijken de vogels weg te trekken. Er zijn relatief veel legselbeheer pakketten die weinig meerwaarde voor het gebied en de weidevogels hebben. Meer inzet van extensieve beweiding zou een pre zijn en daar waar mogelijk vernatting van percelen.

Momenteel wordt nog weinig gebruik gemaakt van de inzet van last-minute beheer, het is belangrijk dat hier in de toekomst meer op ingezet wordt. Hierdoor kunnen vogels en hun kuikens tijdens het seizoen namelijk beter beschermd worden.

De vrijwilligers hebben aangegeven dat in de Putterpolder een erg intensieve boer grond heeft, die 5 tot 6 keer per jaar maait, dit is funest in een weidevogelgebied.

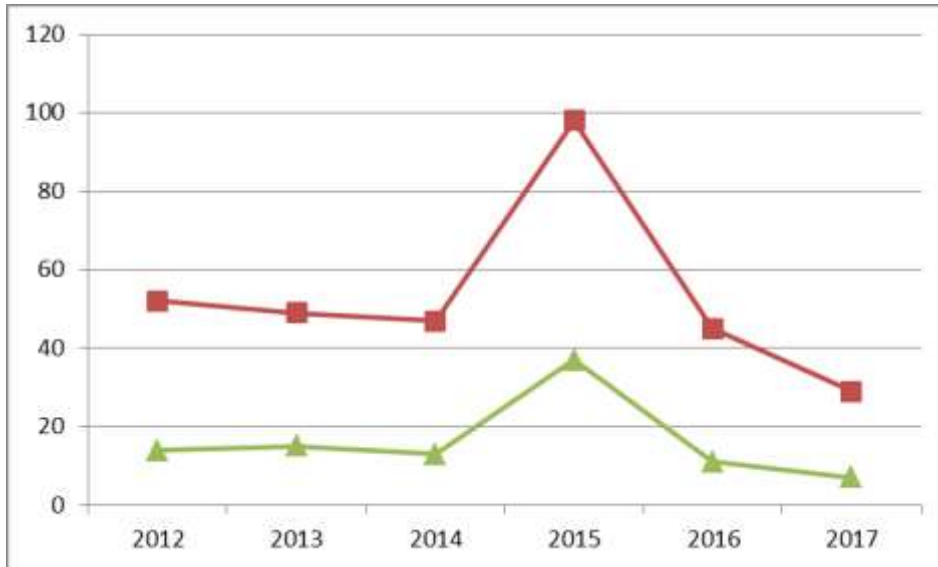
Actiepunten en aanbevelingen

- Verhogen kwaliteit kruidenrijk grasland
- Verminderen aandeel legselbeheer
- Meer variatie in rustperioden aanbrengen in gecontracteerde percelen
- Vergroten van de oppervlakte greppel-plas-dras
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Meer inzetten op randenbeheer/kuikenstroken
- Gebruik maken van last-minute beheer d.m.v. de inzet van vrijwilligers
- Gedrageregels opstellen voor grondgebruikers in de polder, bijv. niet in het donker maaien
- Nestbezoek beperken
- Overleggen met SBB over delen gegevens BTS-telling en/of toestemming om terrein te betreden tbv BTS telling
- Inzetten preventieve predatiemaatregelen

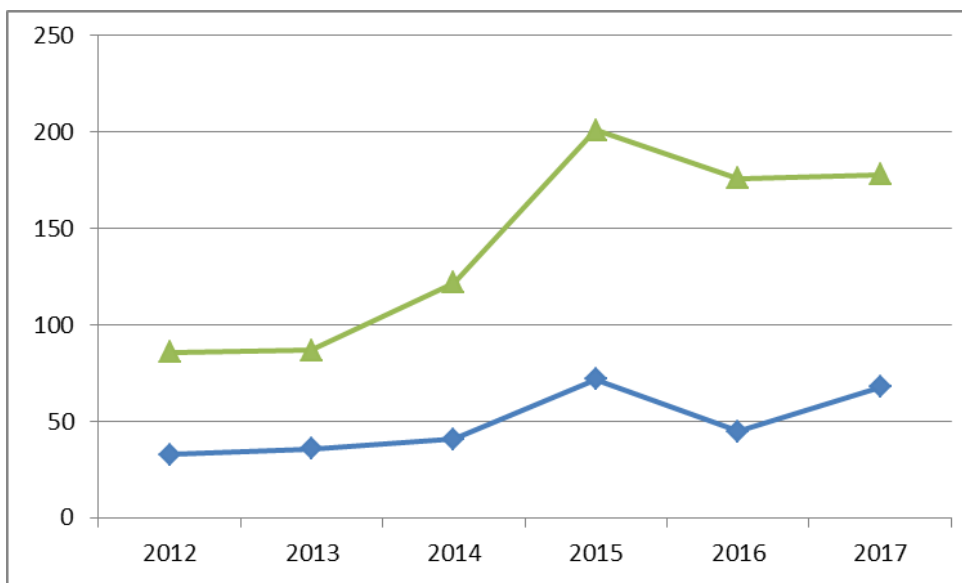
5 Nijkerkerpolder

Meerdere delen van de Nijkerkerpolder zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels weergegeven in tabellen en grafieken. In de bijlagen 9 t/m 14 zijn de kaartjes met de telgegevens van SOVON opgenomen.

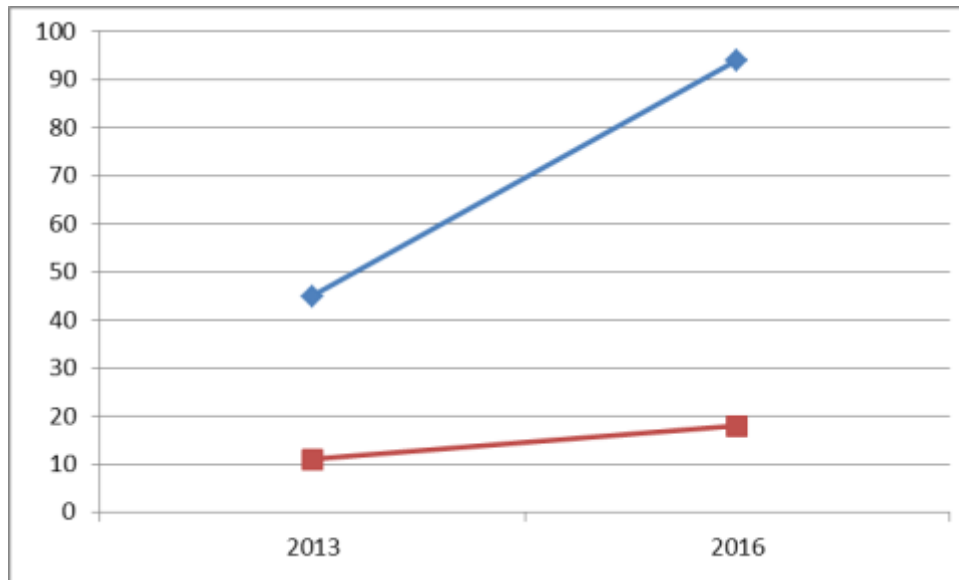
Doornsteeg Holk		126 ha
2012	52	14
2013	49	15
2014	47	13
2015	98	37
2016	45	11
2017	29	7
dichtheid	23	per 100 ha
grutto dichtheid	6	per 100 ha

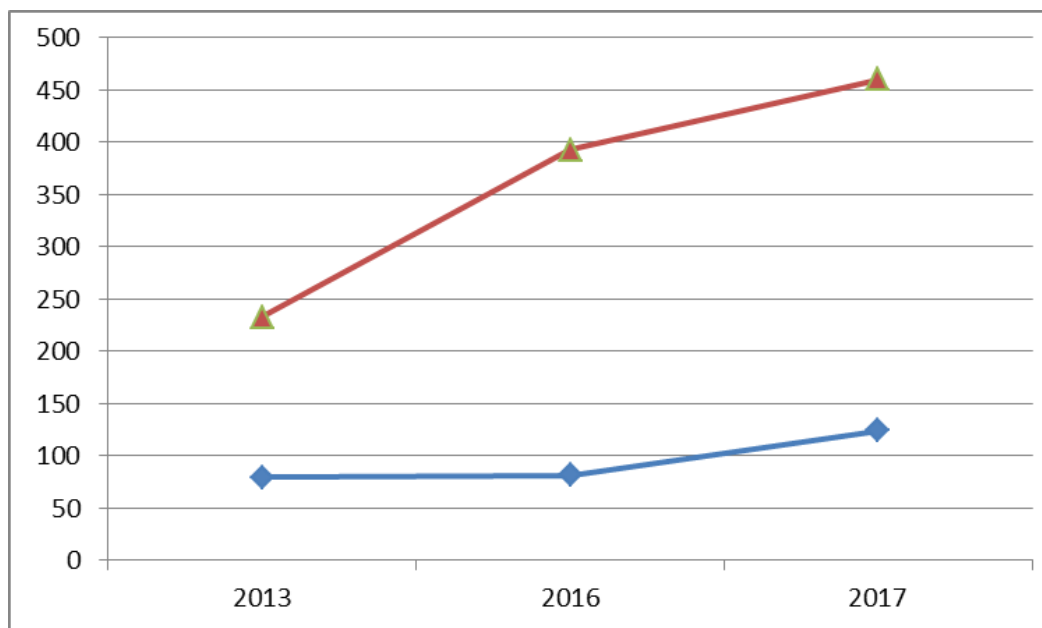
Nekkeveld oost		90 ha
2012	86	33
2013	87	36
2014	122	41
2015	201	72
2016	176	45
2017	178	68
dichtheid 2017	198 per 100 ha	
grutto dichthei	76 per 100 ha	

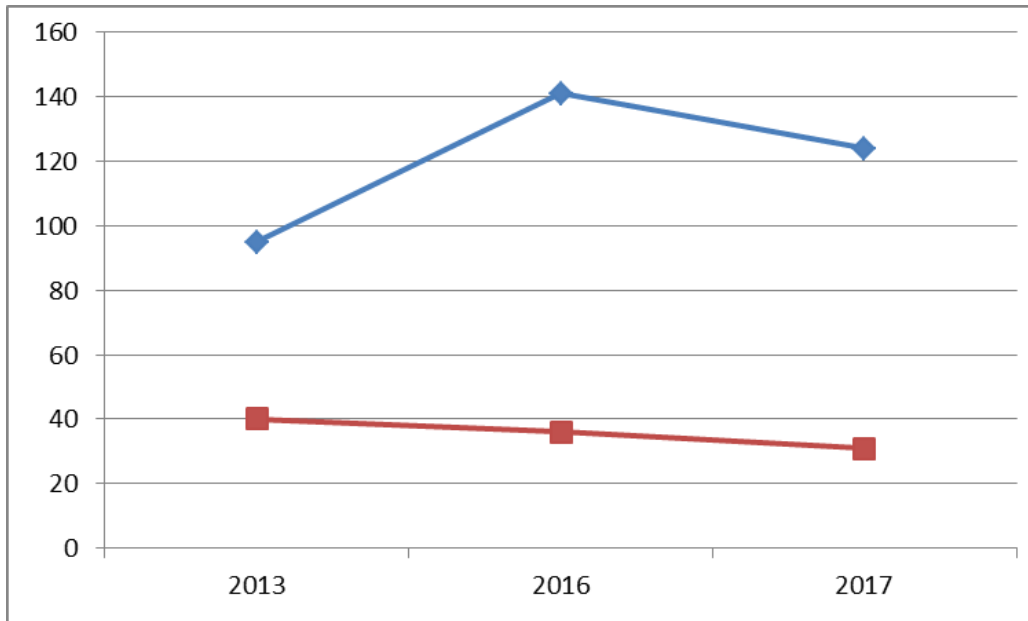
Pompstation Holk		150 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	45	11	30	7
2016	94	18	63	12

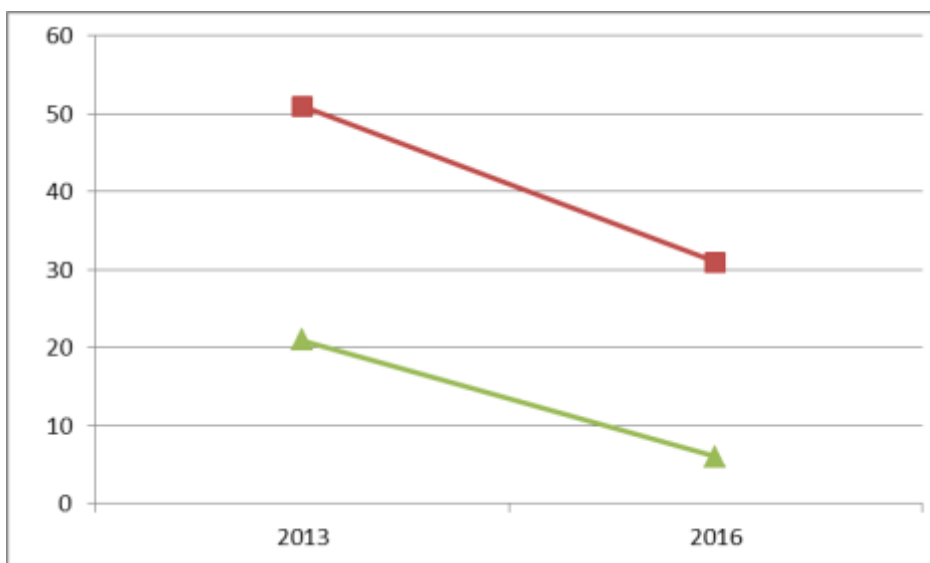
Ark Boeijegeersche bk SBB		216 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	233	79	108	37
2016	393	81	182	38
2017	460	124	213	57

Arkemheen Riesbeek		177 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	95	40	54	23
2016	141	36	80	20
2017	124	31	70	18

Arkemheen Kromme beek		90 ha		
	territoria	grutto's	dichtheid per 100 ha	grutto dichtheid
2013	51	21	57	23
2016	31	6	34	7

In veel gebieden in de Nijkerkerpolder nemen de aantallen af, behalve in de reservaten van Staatbosbeheer en het pompstation Holk.

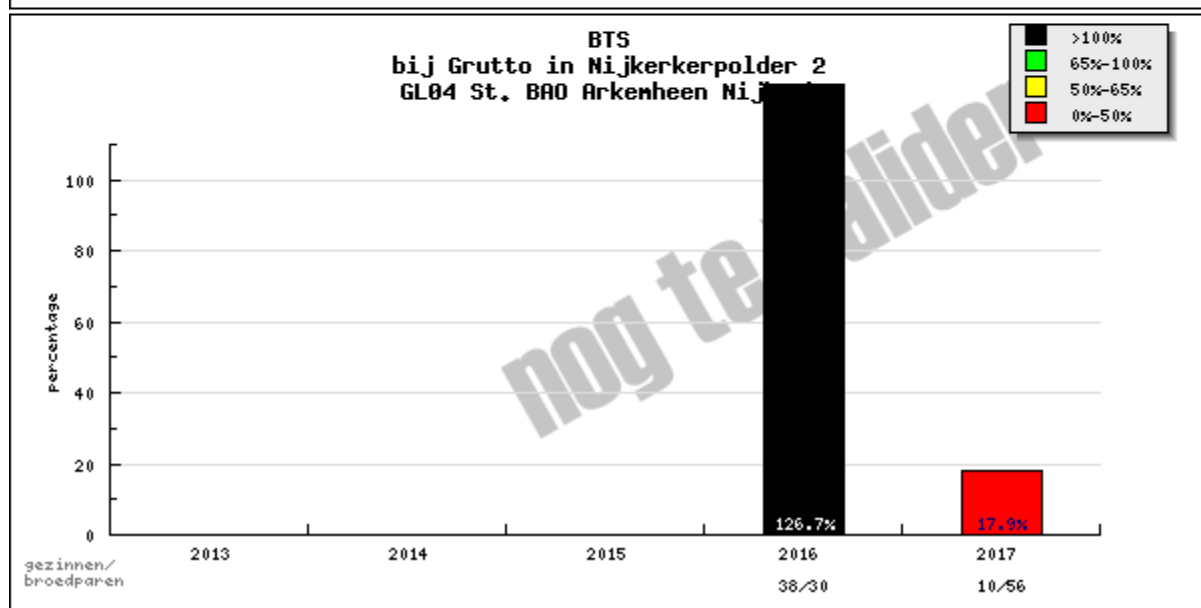
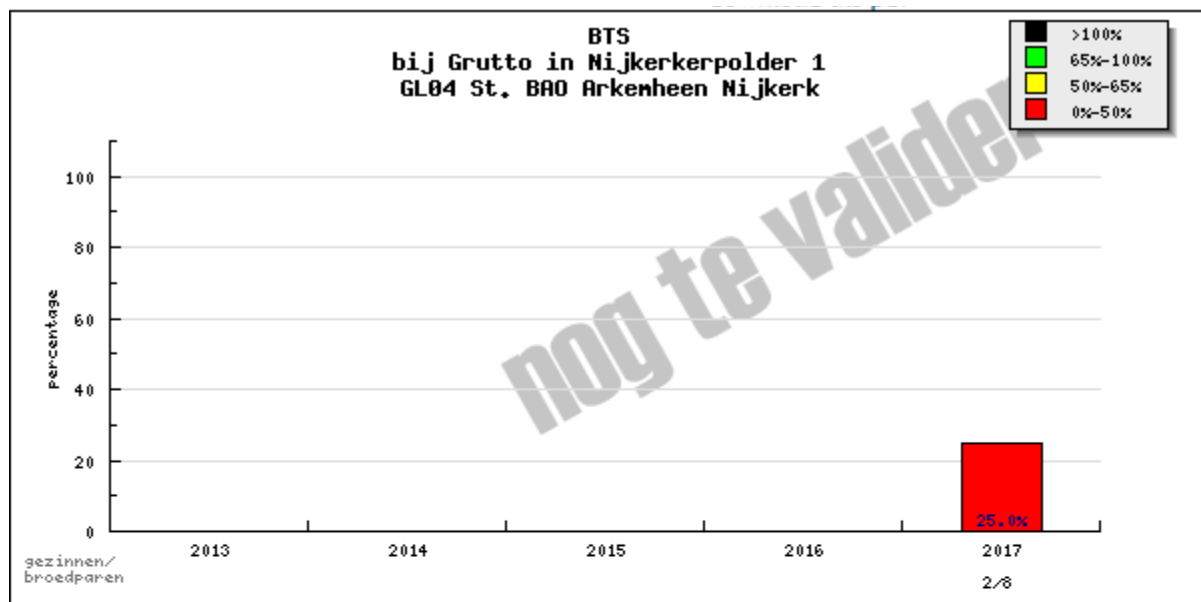
De dichtheden in de Nijkerkerpolder liggen over het algemeen hoog, vooral in vergelijking met de rest van Gelderland

Nestsucces

Zie Putterpolder.

Kuikenoverleving

In de Nijkerkerpolder worden sinds 2016 BTS-tellingen gedaan. Deze tellingen zijn alleen nog niet gebiedsdekkend uitgevoerd omdat de polder erg groot is en omdat de vrijwilligers de reservaten van Staatsbosbeheer niet mogen betreden. Het is daarom moeilijk om uitspraken over de resultaten van de BTS-telling te doen omdat de gegevens niet 100% betrouwbaar zijn, maar de telling van 2017 geeft wel een indicatie van het broedsucces van de grutto en die was erg laag, 25 en 18%. Ook de getelde aantallen vielen tegen. De aantallen grutto's buiten de reservaten lijken hard af te nemen en veel gezinnen slagen er ook niet in om jongen groot te krijgen.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Nijkerkerpolder: 85 ha kruidenrijk grasland voor meer dan 200 grutto's is veel te weinig. Er is wel nog een substantieel aandeel kruidenrijk grasland in het reservaat van SBB.

Verdeling weidevogelpakketten in de Nijkerkerpolder

Nijkerkerpolder	ha	%
rustperiode op grasland	151,59	29%
legselbeheer grasland	283,04	53%
kruidenrijk grasland 15-6	84,99	16%
extensieve beweiding	11,23	2%
Totaal	530,84	

In de Nijkerkerpolder zijn heel veel legselbeheerpakketten die niet bijdragen aan de bescherming van de weidevogels. Nestenclaves bieden weinig bescherming en geen voedsel voor de kuikens. Als er dan in de nabije omgeving geen kruidenrijkgrasland in de buurt is, hebben de kuiken geen kans.

In de Nijkerkerpolder zijn geen plas-dras pakketten afgesloten, dit is een gemis. Wel is er in 2017 plas-dras gerealiseerd in het particulier natuurreservaat van de BAO.

Verhoging van het waterpeil zou een ideale oplossing voor de weidevogels zijn in dit gebied.

Verder zijn er veel grote blokken die gelijktijdig gemaaid worden (volgens vrijwilligers zelfs in het donker), dit is funest voor de vogels die zich op dat moment in die percelen bevinden.

Het mozaiekbeheer kan nog verbeterd worden door meer maaitrappen in te bouwen en te zorgen voor variatie in de situering van de pakketten. Momenteel wordt ook nog geen gebruik gemaakt van de inzet van last-minute beheer, het is belangrijk dat hier in de toekomst meer op ingezet wordt. Hierdoor kunnen vogels en hun kuiken tijdens het seizoen namelijk beter beschermd worden.

Actiepunten en aanbevelingen

- Vergroten aandeel kruidenrijk grasland
- Verhogen kwaliteit kruidenrijk grasland
- Verminderen aandeel legselbeheer
- Meer variatie in rustperiodes aanbrengen in gecontracteerde percelen
- Zorgen voor variatie in situering van de pakketten
- Vergroten van de oppervlakte (greppel-)plas-dras of verhoging van het waterpeil
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Meer inzetten op randenbeheer/kuikenstroken
- Gebruik maken van last-minute beheer d.m.v. de inzet van vrijwilligers
- Gedrageregels opstellen voor grondgebruikers in de polder, bijv. niet in het donker maaien
- Nestbezoek beperken
- Overleggen met SBB over delen gegevens BTS-telling en/of toestemming om terrein te betreden tbv BTS telling
- Inzetten preventieve predatiemaatregelen

6 Achterhoek-Veenhuis

Het weidevogelgebied Achterhoek-Veenhuis wordt niet jaarlijks geteld door SOVON.

Nestsucces

Zie Putterpolder.

Kuikenoverleving

In het gebied Achterhoek-Veenhuis worden nog geen BTS-tellingen uitgevoerd.

Beheer

Verdeling weidevogelpakketten in Achterhoek-Veenhuis

Achterhoek Veenhuis 410 ha	ha	%
rustperiode 8 juni	0,93	2%
legselbeheer grasland	43,59	91%
kruidenrijk grasland	2,83	6%
Kievitrand	0,48	1%
Totaal	47,83	

In het gebied Achterhoek-Veenhuis is het merendeel van de afgesloten overeenkomsten legselbeheer. Dit pakket biedt te weinig bescherming en voedsel voor opgroeiende kuikens. Er is geen plas-dras en maar in beperkte mate kruidenrijk weiland.

Achterhoek-Veenhuis is meer een kievit-gebied dan een grutto-gebied. Hier dient ook het beheer op te worden aangepast. Meer randenbeheer zou effectief kunnen zijn en ook greppel-inundatie zou een goede maatregel voor de kieviten kunnen zijn. Verder meer inzetten op uitgestelde bewerkingen. Puur alleen legselbeheer biedt onvoldoende beschermings- en opgroeimogelijkheden voor kuikens.

De afgesloten beheerpakketten in het gebied Achterhoek-Veenhuis liggen maar op een beperkt deel van de oppervlakte van het gebied.

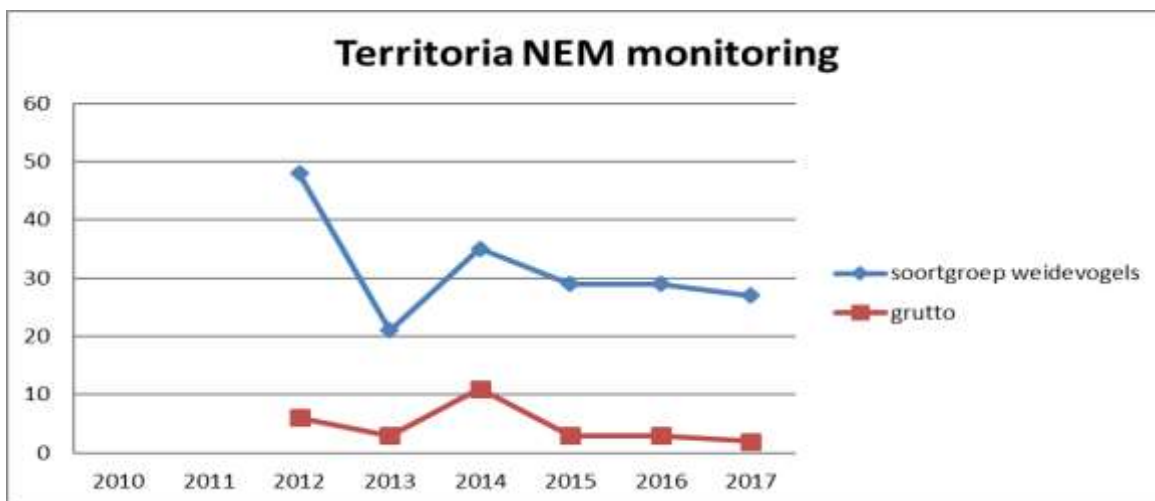
Actiepunten en aanbevelingen

- Vergroten van de oppervlakte greppel-plas-dras
- Meer inzetten op randenbeheer/kuikenstroken
- Verminderen aandeel legselbeheer
- Pakket rustperiode op bouwland inzetten t.b.v. de kievit
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Gebruik maken van last-minute beheer d.m.v. de inzet van vrijwilligers
- Gedrageregels opstellen voor grondgebruikers in de polder, bijv. niet in het donker maaien
- Nestbezoek beperken
- Inzetten preventieve predatiemaatregelen

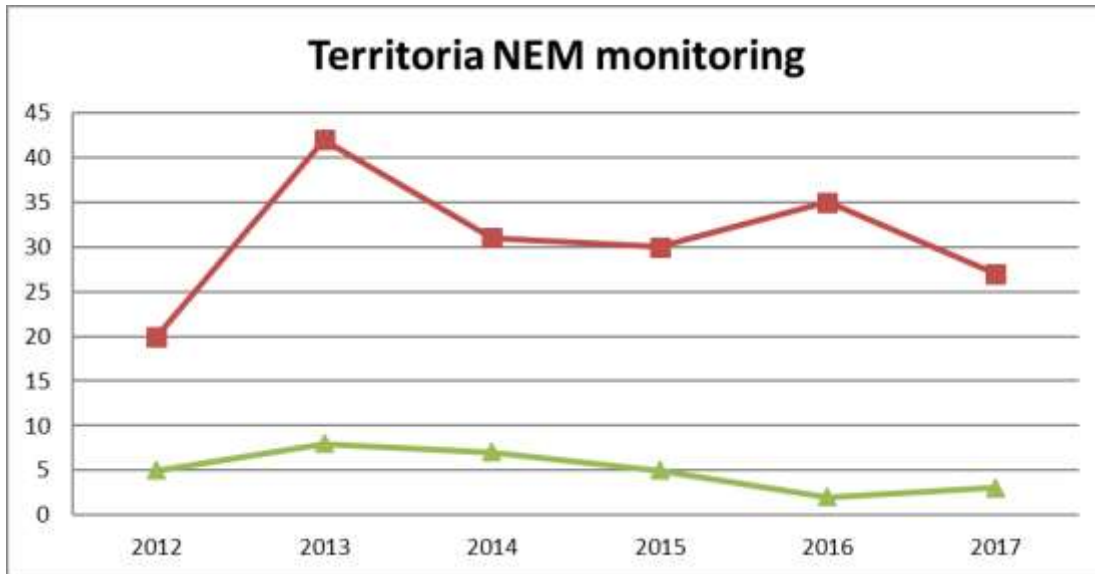
7 Aersoltweerde-Gelderse waard

Aersoltweerde en de Gelderse waard (Hattemerwaarden) zijn opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 15 en 16 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

		65	
Aersoltweerde	Territoria	Grutto's	
2010			
2011			
2012	48	6	
2013	21	3	
2014	35	11	
2015	29	3	
2016	29	3	
2017	27	2	
dichtheid		42 per 100 ha	
grutto dichtheid		3 per 100 ha	

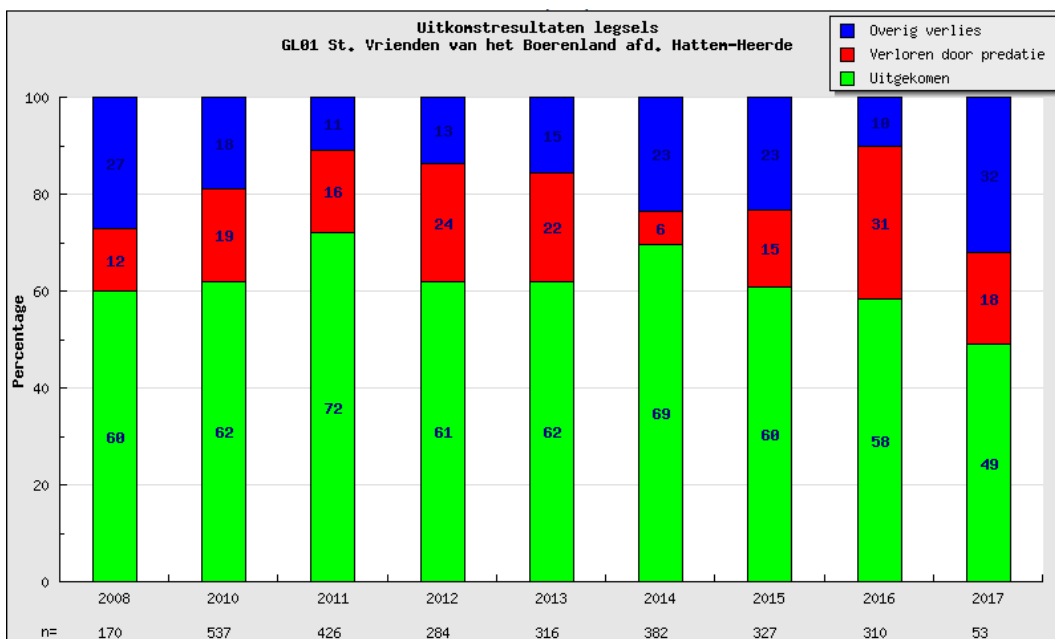

		71 ha	
Hattemerwaarden	Territoria	Grutto's	
2012	20	5	
2013	42	8	
2014	31	7	
2015	30	5	
2016	35	2	
2017	27	3	
dichtheid 2017		38 per 100 ha	
grutto dichtheid		4 per 100 ha	

De trend van de aantallen weidevogels vertoont een licht dalende lijn en de dichtheden grutto's liggen laag. De dichtheid van het totaal aantal soorten uit de weidevogelgroep is nog redelijk.

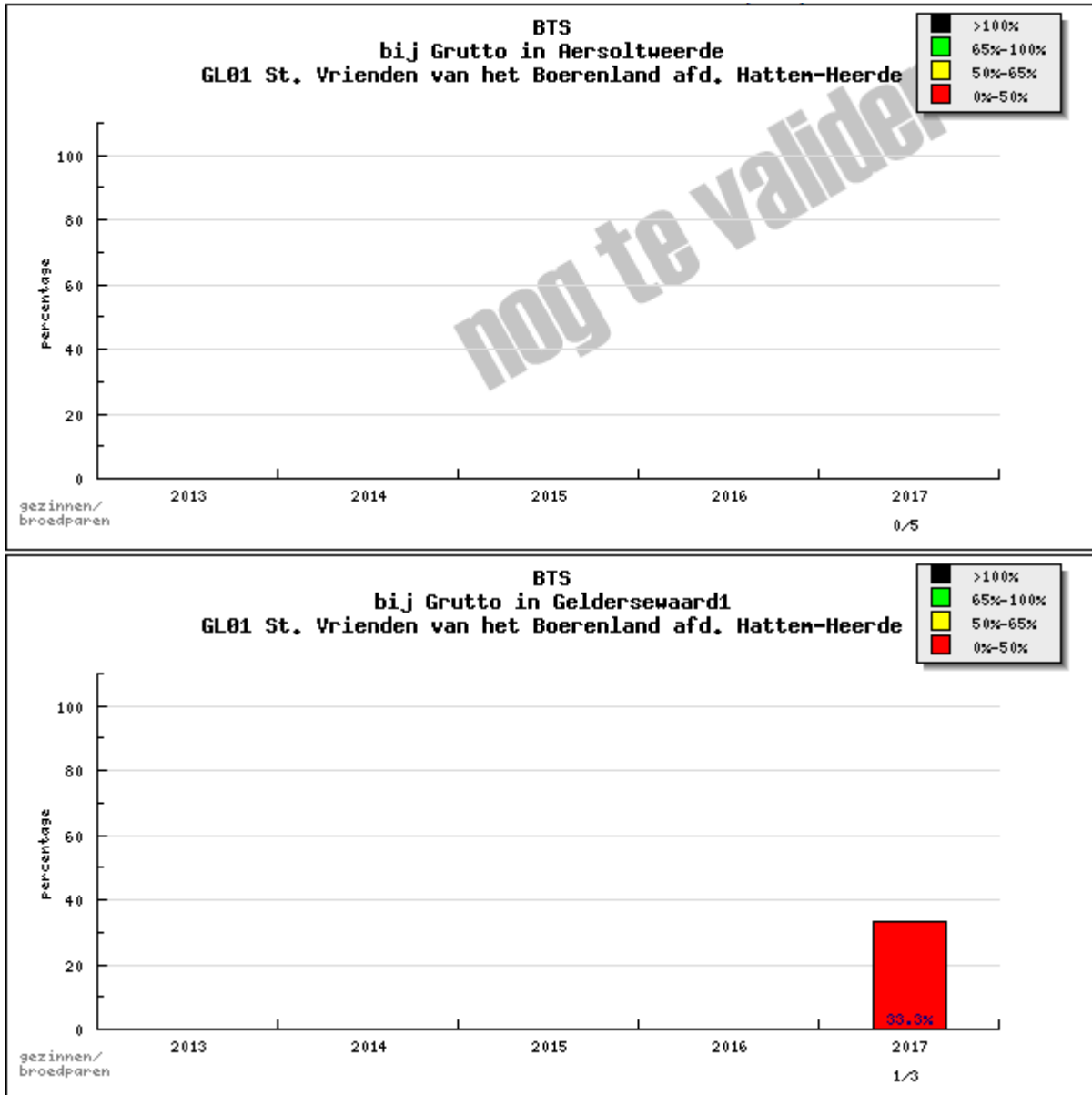
Nestsucces

In de noordelijke IJsselvallei wordt door de st. vrienden van het boerenland al vanaf 2008 goed bijgehouden wat de uitkomstpercentages en verliesoorzaken per nest zijn. De grafiek hierboven geeft aan dat het percentage dat verloren is gegaan door predatie wisselend is per jaar en varieert van 6 tot 31%, dit is redelijk hoog. Het uitkomstpercentage van de nesten is de laatste jaren dalende en zit met 49% in 2017 ruim onder het Gelderse gemiddelde, maar het lijkt er op dat nog niet alle gegevens van 2017 zijn ingevoerd.

Kuikenoverleving

In 2016 is in de Noordelijk IJsselvallei gestart met BTS-tellingen. Het eerste jaar kon de gezinnentelling niet worden uitgevoerd vanwege hoog water. Daardoor kon er geen BTS worden gemeten. In 2017 lukte dit wel en kwamen de percentages op 0 en 33% uit. Dit is erg laag. Ook de getelde aantallen grutto zijn in de gebieden erg laag.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Aersoltweerde: 0 ha kruidenrijk grasland onder ANLB, maar wel nog een groot aantal ha's kruidenrijk grasland bij SBB. Voor de aanwezige grutto's lijkt dit voldoende.

Verdeling weidevogelpakketten in Aersoltweerde

Aersoltweerde	ha	%
legselbeheer op grasland	3,50	33%
Grasland met rustperiode 1-6	4,89	46%
Grasland met rustperiode 15-6	2,26	21%
Totaal	10,65	
Totale gebied	65 ha	

Creëren van een plas-dras situatie zou een pre zijn en inzetten van extensieve beweiding ook.

Gelderse waard	ha	%
Grasland met rustperiode 15-6	2,84	8%
legselbeheer	11,67	34%
botanisch hooiland	11,77	34%
kruidenrijk grasland	8,32	24%
Totaal	34,60	
Totale gebied	128,5 ha	

In principe is de verdeling van de pakketten in de Gelderse waard goed, maar vernatting zou meerwaarde bieden in het gebied.

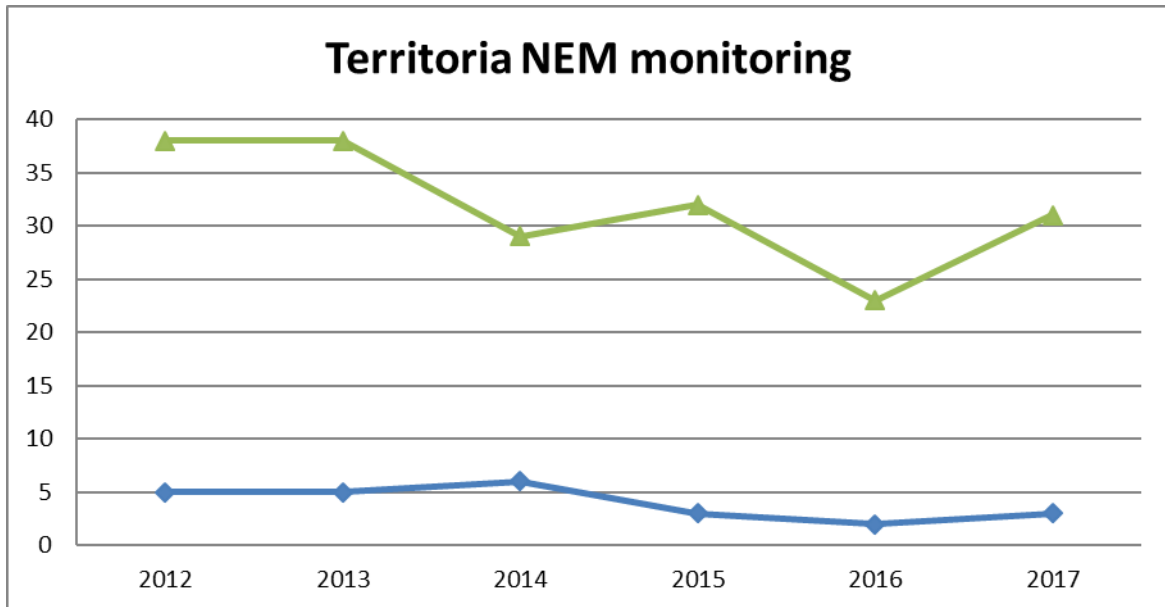
Actiepunten en aanbevelingen

- Creëren plas-dras-situatie
- Vergroten aandeel extensieve beweiding

8 Hoenwaard

Een deel van de Hoenwaard, de Hoenwaardse strang, is opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 17 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

		50 ha	
Hoenwaard Strang	Territoria	Grutto's	
2012	38	5	
2013	38	5	
2014	29	6	
2015	32	3	
2016	23	2	
2017	31	3	
dichtheid 2017	62	per 100 ha	
grutto dichtheid	6	per 100 ha	

De trend van de weidevogels in de Hoenwaard vertoont een dalende lijn, maar vanaf 2016 lijken de territoria van de weidevogels iets in de lift te zitten.

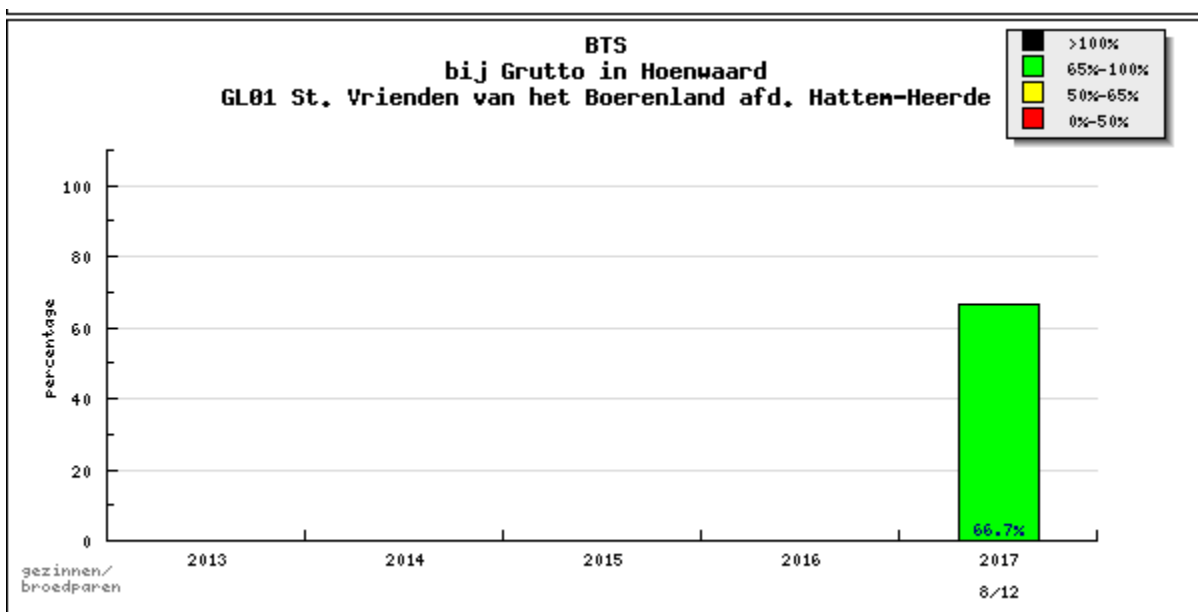
Wel zijn de dichtheden redelijk laag. Om een succesvol weidevogelgebied te worden, moeten de aantallen territoria nog wel stijgen.

Nestsucces

Zie Aersoltweerde.

Kuikenoverleving

In de Hoenwaard is in 2017 een BTS telling uitgevoerd. 8 van de 12 grutto-paren bleek aan het einde van het seizoen nog 1 of meerdere kuikens te hebben, dat komt neer op 67% en dat is een goed broedsucces te noemen.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Hoenwaard: 15 ha kruidenrijk grasland voor 12 grutto's is aan de lage kant, maar in het particulieren reservaat liggen ook nog ha's kruidenrijk weiland.

Verdeling weidevogelpakketten in de Hoenwaard

Hoenwaard	ha	%
Grasland met rustperiode 15-6	0,87	1%
legselbeheer	39,14	54%
botanisch hooiland	8,50	12%
kruidenrijk grasland	14,76	20%
niet in begrenzing	9,26	13%
Totaal	72,53	
Totale gebied	377 ha	

In principe is de verdeling van de pakketten goed, in verhouding redelijk veel ha's legselbeheer en geen plas-dras, maar vernatting is gerealiseerd binnen het particuliere reservaat en bij GLK.

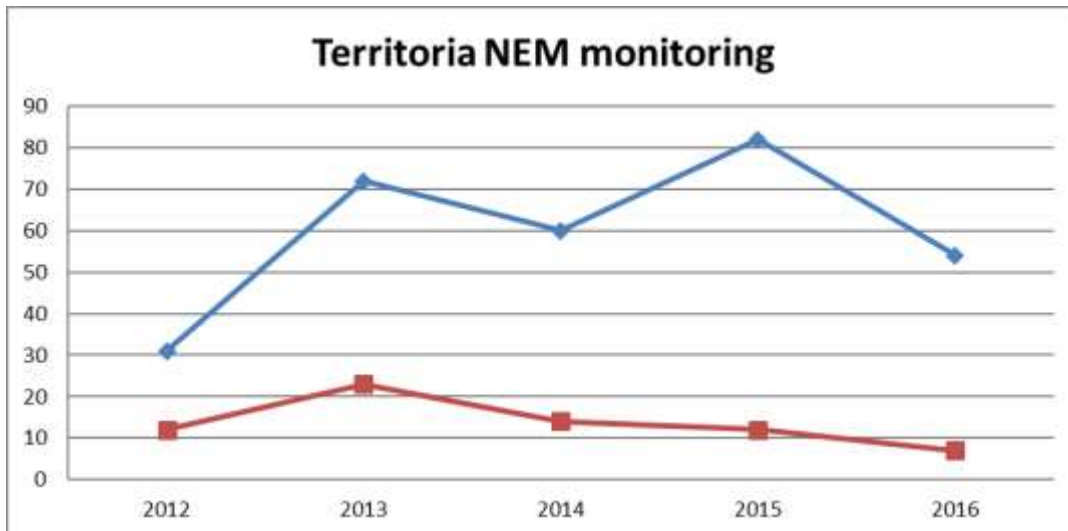
Actiepunten en aanbevelingen

- Meer inzetten op randenbeheer om tot verbinding van deelgebieden te komen

9 Wapenveldse broek

Een deel van het Wapenveldse broek is opgenomen in het Netwerk Ecologische Monitoring van de Provincie Gelderland en wordt zodoende al jaren gemonitord door SOVON. Hieronder staan de gegevens van de boerenlandvogels vanaf 2012 weergegeven in tabel en grafiek. In bijlage 18 is het kaartje met de telgegevens van SOVON van 2017 opgenomen.

		203 ha
Wapenveldse broek	Territoria	Grutto's
2012	31	12
2013	72	23
2014	60	14
2015	82	12
2016	54	7
dichtheid 2016	27	per 100 ha
grutto dichtheid	3	per 100 ha

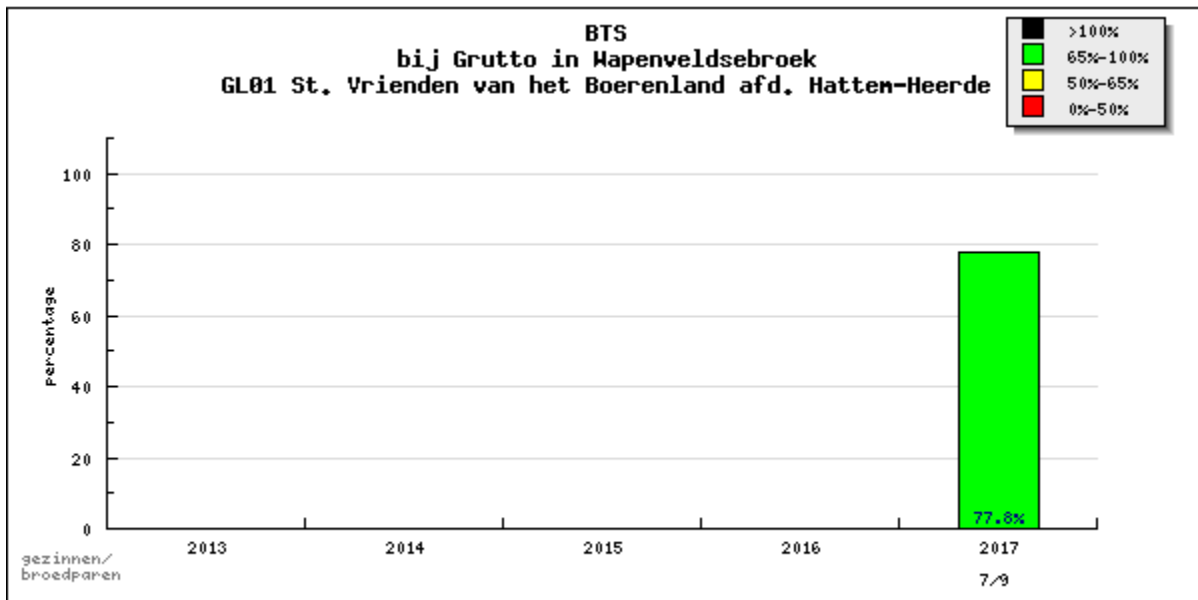
De trend van de weidevogels vertoont een licht dalende lijn de laatste jaren. De dichtheden van de totale soortgroep weidevogels liggen hoog, maar van de grutto erg laag.

Nestsucces

Zie Aersoltweerde.

Kuikenoverleving

In het Wapenveldse broek is in 2017 een succesvolle BTS-telling uitgevoerd. Het gemeten percentage broedsucces van 78% is positief en biedt de gruttopopulatie kansen om te groeien.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Wapenveldse broek: 22 ha kruidenrijk grasland voor 9 grutto's is in principe voldoende.

Verdeling weidevogelpakketten in het Wapenveldse broek

WAPENVELDSE BROEK	ha	%
rustperiode 1 juni	5,87	5%
rustperiode 8 juni	6,68	6%
rustperiode 15 juni	19,57	16%
legselbeheer	61,32	51%
kruidenrijk grasland 15-6	15,11	13%
kruidenrijk grasland 22-6	6,79	6%
extensieve beweiding	1,41	1%
kievitrans	2,86	2%
Totaal	119,61	
Totale gebied	307,5 ha	

In principe is de verdeling van de pakketten goed, wel in verhouding nog veel ha's legselbeheer. Plasdras wordt gerealiseerd buiten het ANLB om. Meer extensieve beweiding kan voordelen hebben voor de weidevogels.

Actiepunten en aanbevelingen

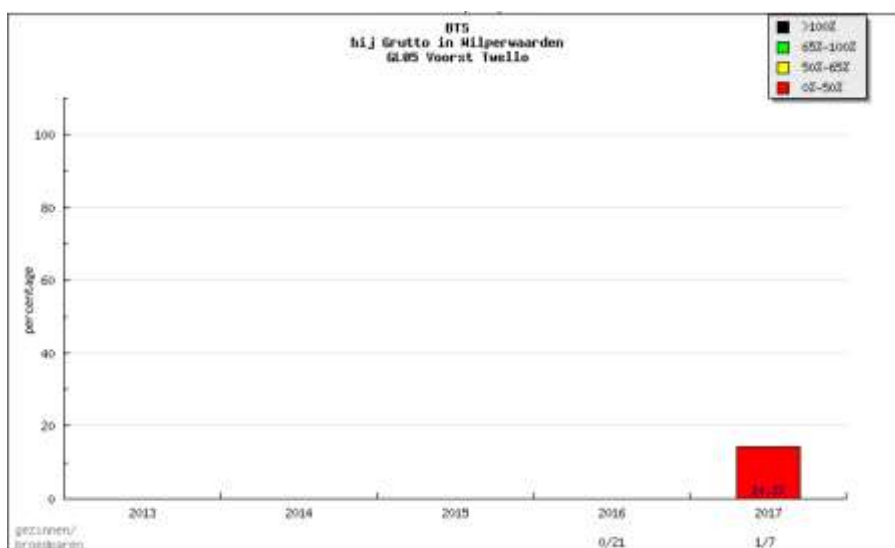
- Verminderen aandeel legselbeheer-pakketten
- Vergroten aandeel extensieve beweiding
- Inzetten op randenbeheer t.b.v. verbinding deelgebieden

10 Wilperwaarden

De Wilperwaarden worden niet jaarlijks geteld door SOVON.

Kuikenoverleving

In 2017 is een volledige BTS-telling uitgevoerd in de Wilperwaarden. Het broedsucces van de grutto van niet goed, 1 van de 7 broedparen werd in de tweede ronde nog gezien met kuiken. Dit is een BTS van 14% en niet voldoende om de populatie te laten groeien.

Beheer

Stelregel is dat er minimaal 1,4 ha kuikenland per gruttobroedpaar aanwezig moet zijn waarvan 0,7 ha kruidenrijk weidevogelgrasland.

Wilperwaarden: 16 ha kruidenrijk grasland voor 7 grutto's is in principe voldoende.

Verdeling weidevogelpakketten in de Wilperwaarden

Wilperwaarden	ha	%
Grasland met rustperiode 15-6	0,83	2%
botanisch hooiland	20,41	37%
legselbeheer op grasland	17,46	32%
kruidenrijk grasland	16,27	30%
Totaal	54,97	

In principe is de verdeling van de pakketten goed. Wel mist er plas-dras en zou de inzet van extensieve beweiding voordelen kunnen bieden voor de weidevogels.

Actiepunten en aanbevelingen

- Creëren plas-dras situatie
- Vergroten aandeel extensieve beweiding

Conclusies

Overleg met SBB voor de Nijkerkerpolder, Putterpolder en Polder Oosterwolde over meenemen terreinen SBB bij BTS-tellingen is zeer noodzakelijk.

De aantallen/dichtheden weidevogels in de weidevogelgebieden binnen het collectief Veluwe variëren van laag tot erg hoog. De polder Arnhemse blijft een top-gebied voor weidevogels, maar de dalende trend in een aantal deelgebieden hier baart zorgen.

De weidevogeldichtheden in de reservaten lijken een positieve trend te vertonen in tegenstelling tot de dichtheden in de agrarische gebieden.

Kuikenoverleving is in veel gebieden een kritiek punt. Naast de Broeklanden, halen alleen de gebieden waar een elektrisch raster staat halen een voldoende op het gebied van kuikenoverleving momenteel.

Er zijn nog verbeteringen haalbaar op het gebied van het aandeel en de kwaliteit van kruidenrijk grasland en vermindering van het aandeel pakket legselbeheer.

Er worden goede vorderingen gemaakt met het realiseren van plas-dras situaties, gezien de aantrekkingskracht en het positieve effect van de plas-dras heeft het de voorkeur dit pakket op nog meer locaties in te zetten.

Invloed van predatie lijkt in de weidevogelgebieden van het collectief Veluwe een groot probleem te zijn. De verliezen door predatie van nesten maar ook van kuikens zijn hoog. Inzet op preventieve predatiemaatregelen en beheer van predatoren lijkt noodzakelijk.

Het aantal vrijwilligers die aan nestbescherming en BTS-tellingen doen is momenteel voldoende.

In onderstaande tabel staat weergegeven wat de huidige situatie is per weidevogelgebied wat betreft dichtheden, nestsucces, kuikenoverleving en beheer. De kleur groen geeft aan dat de situatie goed is, geel betekent gemiddeld en voor verbetering vatbaar, rood betekent onvoldoende.

Het doel is om deze tabel jaarlijks te actualiseren en te streven naar verbetering.

Weidevogelgebied	Dichtheid	Nestsucces	Kuikenoverleving	Beheer
1 Oosterwolde	rood	geel	rood	geel
2 Broeklanden	groen	geel	groen	geel
3 Doornspijk	rood	geel	rood	rood
4 Putterpolder	groen	rood	geel	geel
5 Nijkerkerpolder	groen	rood	rood	geel
6 Achterhoek-Veenhuis	niet beschikbaar	rood	niet beschikbaar	geel
7 Aersoltweerde	rood	geel	rood	geel
8 Gelderse waard	rood	geel	rood	geel
9 Hoenwaard	geel	geel	groen	groen
10 Wapenveldse broek	rood	geel	groen	groen
11 Wilperwaarden	niet beschikbaar	geel	rood	geel